

การศึกษาเรื่อง “กระแสโลกาภิวัตน์และการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย”

ร.ต.อ.หญิงชญญรัตน์ ทิวถนอม

บทนำ

จากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเมื่อนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ออกมาประกาศนโยบายการปราบปรามยาเสพติดในรายการ “นายก ฯ ทักษิณคุยกับประชาชน” เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2546 ว่า “ผมขอบอกเลยว่าจะรุนแรง...ให้รู้ว่าคำแล้วอันตราย ท่านอาจถูกยิงตาย จำคุก ประหารชีวิต”¹ ผลที่ตามมาคือผู้ต้องสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด (อาจเป็นประชาชนผู้บริสุทธิ์) ต้องถูก “ฆ่า” ไปเป็นจำนวนมากกว่า 2,000 คน รัฐบาลออกมาให้ข่าวว่าเป็นการ “ฆ่าตัดตอน” หรือเป็นการฆ่าหักหลังกันเองระหว่างผู้ค้ายาเสพติด ซึ่งประชาชนและสื่อส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเชื่อนิทิวใจว่าพวกที่ตายไปนั้นเป็นพวกที่สมควรตายจริง ๆ² ไม่ได้มีความสงสัยว่าเหตุใดจึงไม่มีการตามจับคนร้ายมาดำเนินคดี และเหตุใดจึงไม่มีการชันสูตรพลิกศพ³

เมื่อจำนวนผู้ถูก “ฆ่า” ทั้งในและนอกกระบวนการยุติธรรมอันเนื่องมาจากนโยบายที่แข็งกร้าวในการทำสงครามปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลมีเพิ่มมากขึ้น ก็ทำให้มีกระแสคัดค้านจากองค์กรสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และองค์กรสหประชาชาติต่อการใช้นโยบายที่รุนแรงของรัฐบาลไทย อย่างไรก็ตามกระแสการคัดค้านดังกล่าวก็ดูเหมือนจะไม่ได้ส่งผลอันใด นอกจากการที่

¹ ทีมข่าวการเมือง, “ยุทธการ 90 วัน อันตราย กุดหัวนักค้ายาบ้า,” เนชั่นสุดสัปดาห์ 11 (17 กุมภาพันธ์ 2546): 22.

² ข่าวและบทความที่เกี่ยวกับนโยบายการทำสงครามปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลทักษิณ 1 ในช่วงตั้งแต่เริ่มประกาศนโยบายในเดือนกุมภาพันธ์จนถึงเดือนธันวาคมที่รัฐบาลทักษิณ 1 ได้ประกาศชัยชนะในสงครามยาเสพติด ข่าวและบทความส่วนใหญ่จะแสดงให้เห็นถึงความพอใจของประชาชนต่อนโยบายนี้ เช่น เทพชัยหย่อง, “ชัยชนะ สงครามยาเสพติด...จะยั่งยืนแค่ไหน?”, เนชั่นสุดสัปดาห์ 12 (1-7 ธันวาคม 2546): 98, ทีมข่าวการเมือง, “ล่า ‘ไอ้โม่ง’ วงราชการ-การเมือง เป้าใหญ่สงครามยาเสพติด ‘เดือนร้อน’,” เนชั่นสุดสัปดาห์ 11 (10 มีนาคม 2546): 14-15, และอาชญา ข่าวสด, “3 เดือนอันตรายสงครามยาเสพติดสวมรอยฆ่าทั่ว ปท. แก๊งยาบ้าตายเกลื่อน,” มติชนสุดสัปดาห์ 23 (7-13 กุมภาพันธ์ 2546): 89. และแม้กระทั่งหนังสือที่ออกตามกระแสนิยมของตลาดก็มีหนังสือของ ฮ. นิกฮูกี้, เถียงแทน “ทักษิณ ชินวัตร”, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยามอินเตอร์บุ๊คส์, 2547), น. 109-117. ที่กล่าวว่าถ้าเปรียบเทียบกับสถิติที่มีผู้ติดยาเสพติดเข้ารายงานตัวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งสิ้น 314,745 คน และถ้าครอบครัวหนึ่งมีสมาชิก 4 คนโดยเฉลี่ยจะได้ตัวเลขคนที่ต้องทนทุกข์กับยาเสพติดจำนวนกว่า 1 ล้าน 2 แสนคน ดังนั้น “คนตายแค่ 2500 คน เทียบกับประเทศชาติที่จะเสียหายไม่ได้เลย!”

³ บุญเลิศ ช้างใหญ่, “ผลดีแห่งข้อทักท้วง คัดค้าน “สงครามฆ่าตัดตอน” 1,000 ศพ,” มติชนสุดสัปดาห์ 23 (7-13 กุมภาพันธ์ 2546): 19.

นายกฯ ทักษิณ ออกมาตอบโต้เป็นระยะว่า “คนคัดค้านจะทำให้การแก้ไขปัญหาเสพติดไม่ประสบความสำเร็จ คนคัดค้านเป็นคนไทยรีเปล่า คนคัดค้านไม่รักชาติ”⁴ แต่ในปีเดียวกัน รัฐบาลที่นำโดยนายกฯ ทักษิณ กลับดำเนินการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการประหารชีวิตให้มีรูปแบบที่ดูเสมือนว่ามีมนุษยธรรมมากขึ้น คือเปลี่ยนจากการลงโทษประหารชีวิตด้วยวิธียิงเป้ามาเป็นการฉีดสารพิษ เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Convention on Civil and Political Rights 1996)⁵ ว่าด้วยการห้ามการลงโทษประหารชีวิตและการลงโทษที่โหดร้ายทารุณ ซึ่งมีผลบังคับตามกฎหมายในประเทศไทยเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศตั้งแต่วันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2539

จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศเป็นเวลานานถึง 7 ปี แต่ไม่ได้ดำเนินการแก้ไขวิธีการลงโทษประหารชีวิตแต่อย่างใด แต่เมื่อรัฐบาลได้ดำเนินนโยบายปราบปรามยาเสพติดที่เป็นสาเหตุให้เกิดการเฆ่ฆ่ากันขึ้นในสังคมไทย การแก้กฎหมายว่าด้วยการประหารชีวิตเพื่อเปลี่ยนรูปแบบวิธีการลงโทษประหารชีวิต ให้มีความสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศและหลักสิทธิมนุษยชนสากลมากขึ้น จึงเป็นเสมือนทางออกในการลดกระแสต่อต้านจากประชาคมโลก ด้วยความตระหนักรู้ถึงสถานะแห่งตัวตนและบทบาทของประเทศไทยว่าเป็นสมาชิกประเทศหนึ่งในสังคมโลก ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่ทั้งเวลา พื้นที่ และข่าวสารข้อมูลในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกถูกควบคุมกระชับด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

ดังนั้นการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้เขียนจึงต้องการตอบคำถาม 2 ข้อ ข้อแรกคือรัฐไทยใช้เหตุผลข้ออ้างใดในการสร้างความชอบธรรมให้กับการลงโทษประหารชีวิต และตอบคำถามข้อที่สองว่าภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีอิทธิพลต่อรัฐไทยในสมัยต่าง ๆ ส่งผลต่อการใช้อำนาจอธิปไตยตลอดจนการใช้อำนาจและความรุนแรงของรัฐไทยในสมัยนั้น ๆ อย่างไร ผ่านรูปแบบการลงโทษประหารที่เปลี่ยนแปลงไป 3 รูปแบบ คือ การประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะซึ่งถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและลดปัญหาเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขตจากประเทศเจ้าอาณานิคมในสมัยรัชกาลที่ 5 ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 7 รัฐบาลภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองมีความจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญาในปี พ.ศ. 2477 เปลี่ยนรูปแบบการลงโทษประหารชีวิตจากการตัดศีรษะเป็นการยิงเป้า เพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย “การ

⁴ บุญเลิศ ช่างใหญ่, “ผลดีแห่งข้อทักท้วง คัดค้าน “สงครามฆ่าตัดตอน” 1,000 ศพ,”.

⁵ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, “คุกไทยในฝันและ...จุดพลิกผันสู่การตายอย่างสงบ,”(ใน Law Expo 2005, งานสัมมนาวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 25 พฤศจิกายน, 2548), น. 2.

สร้างชาติไทย” ที่พยายามกำหนดสถานภาพและตำแหน่งแห่งที่ของความเป็น “ชาติไทย” ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการประหารชีวิตด้วยการนิรโทษกรรมในปี พ.ศ. 2546 ดังที่ได้กล่าวนำไปไว้ในตอนต้น

การศึกษาเรื่อง “กระแสโลกาภิวัตน์และการลงโทษประหารชีวิตในรัฐไทย” แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรกนำเสนอแนวคิดเรื่องรัฐในยุโรปที่มีอิทธิพลต่อรัฐไทย และแนวคิดเรื่องรัฐในสังคมไทยที่ทำให้สังคมไทยยอมรับการใช้อำนาจและความรุนแรงต่อประชาชนในรัฐ ส่วนที่สองนำเสนอรูปแบบการใช้อำนาจที่เปลี่ยนแปลงไปของรัฐไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ผ่านรูปแบบการลงโทษประหารชีวิตทั้ง 3 รูปแบบ คือ การตัดศีรษะ การยิงเป้า และการนิรโทษกรรมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถึงแม้ว่ารัฐจะมีอำนาจอันชอบธรรมในการใช้ความรุนแรง “จัดการ” กับสังคมตามแนวคิดของแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber)⁶ แต่รัฐไทยก็มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนรูปแบบการลงโทษการประหารชีวิตให้มีความเป็นอารยะมากขึ้นภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้ามามีอิทธิพลต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐไทยในสมัยต่าง ๆ และส่วนที่สามเป็นบทสรุปส่งท้ายของงานวิจัยในครั้งนี้

---

⁶ Max Weber, “Politics as a Vocation.” in *Violence: A Reader*, ed. Catherine Besteman. (New York: Palgrave Macmillan, 2002), pp. 13-18.

บทที่ 1

การตอบคำถามว่ารัฐไทยใช้เหตุผลข้ออ้างอันใดในการสร้างความชอบธรรมให้กับการลงโทษประหารชีวิต ต้องพิจารณาแนวคิดเรื่องรัฐในยุโรปที่มีอิทธิพลต่อรัฐไทย และเป็นแนวคิดที่รัฐในปัจจุบันส่วนใหญ่ใช้ในการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้อำนาจและความรุนแรงต่อประชาชน ในรัฐ ถ้าจะกล่าวถึงแนวคิดเรื่องรัฐในยุโรป ต้องกล่าวถึงแนวคิดเรื่องรัฐที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อรัฐในปัจจุบันของ โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes: 1588-1678) จอห์น ล็อก (John Locke: 1632-1704) และฌ็อง ฌาคส์ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau: 1712-1778)⁷

แนวคิดเรื่องรัฐของ โทมัส ฮอบส์ ได้รับการยอมรับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการให้คำนิยามเรื่องรัฐในยุคปัจจุบันที่อธิบายบทบาทการใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐและผู้ปกครอง ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและสังคม ฮอบส์ได้กล่าวถึงการกำเนิดของรัฐว่ามาจากความกลัวตาย ความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่รอด และสภาวะสงครามที่ผู้คนทุก ๆ คนต้องต่อสู้กัน เมื่อเกิดสภาวะเช่นนั้นก็ไม่มีสิ่งใดที่สามารถเรียกได้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกหรือสิ่งที่ผิด เป็นสิ่งที่ยุติธรรมหรือไม่ยุติธรรม⁸

ทางออกที่ฮอบส์เสนอในการแก้ไขปัญหานี้ก็คือการทำสัญญาประชาคม กล่าวคือเมื่อปัจเจกบุคคลยอมอบสิทธิในการปกครองตนเองของพวกเขา (My Right of Governing Myself) ให้กับผู้มีอำนาจเพียงคนเดียวหรือเพียงกลุ่มเดียว ก่อให้เกิดองค์อธิปัตย์ (Sovereign) ที่มีอำนาจสูงสุดและมีสิทธิอันชอบด้วยกฎหมาย สามารถกระทำการในนามของประชาชนซึ่งยินยอมอบสิทธิในการปกครองตนเองให้ และฮอบส์ยังเน้นและให้ความสำคัญกับอำนาจอธิปไตยและความมีเอกราชของรัฐในฐานะที่เป็นเงื่อนไขแรกของสังคมมนุษย์ในการพัฒนาไปสู่ความเป็นอารยะ⁹

ต่อมาเมื่อสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปก็มีความคิดในการอธิบายเรื่องรัฐและอำนาจของรัฐที่ต่างออกไปจากเดิม แนวคิดเรื่องการก่อกำเนิดรัฐของ จอห์น ล็อก ซึ่งเริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงเรื่องธรรมชาติของมนุษย์เหมือนกับของฮอบส์ ผิดกันแต่เรื่องสภาพตามธรรมชาติที่ฮอบส์

---

⁷ อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย, “หลักการที่แท้จริงของทฤษฎีสัญญาประชาคม,” รัฐศาสตร์สาร ปีที่ 12-13 (2529-2530): 55.

⁸ Thomas Hobbes, “Leviathan,” in Princeton Readings in Political Thought, eds. Mitchell Cohen and Nicole Farmon (Princeton: Princeton University Press, 1996), p. 209.

⁹ Ibid., p. 222. and Murray Knuttila and Wendee Kubik, State Theories: Classical, Global, and Feminist Perspectives, (Canada: Hignell Printing Limited, 2000), pp. 19-23.

กล่าวว่ามีลักษณะเป็นเหมือนสงครามที่ทุกคนต้องต่อสู้กับทุกคนแต่ลืมนึกว่าสภาพตามธรรมชาติ นั้นมนุษย์มีอิสระเสรี มีความเท่าเทียมกัน มีเหตุผล และมีสิทธิในการครอบครองทรัพย์สิน¹⁰

อย่างไรก็ตามเมื่อสิทธิตามธรรมชาติเหล่านั้นถูกละเมิดหรือถูกทำลาย ล็อกก็เสนอทางออกในการแก้ไขปัญหาที่ไม่ต่างจากของฮอบส์มากนักคือ ล็อกเสนอให้ปัจเจกบุคคลยอมสละอำนาจตามธรรมชาติบางส่วนของพวกเขา เพื่อสถาปนาอำนาจที่สูงกว่าร่วมกันขึ้นในการดูแลรักษาความสงบสุขภายในสังคม ซึ่งอำนาจนั้นต่อมาก็คืออำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายไม่ใช่อำนาจสูงสุดที่มีสิทธิเบ็ดเสร็จเด็ดขาด หรือเป็นเพียงอำนาจเพียงหนึ่งเดียวในรัฐเหมือนอย่างแนวคิดของฮอบส์¹¹

ส่วนแนวคิดเรื่องรัฐและที่มาแห่งอำนาจของรัฐของ ฌ็อง ฌาคส์ รูสโซ ก็กล่าวถึงการก่อกำเนิดรัฐด้วยการกล่าวถึง สภาพตามธรรมชาติของมนุษย์เหมือนกับของฮอบส์และล็อก แต่รูสโซอธิบายสภาพตามธรรมชาติของมนุษย์ว่ามีความเรียบง่าย ต่อเมื่อมนุษย์เริ่มออกห่างจากสภาพธรรมชาติ มีการสร้างครอบครัวและสังคม มนุษย์จึงเริ่มรู้จักสิทธิในการครอบครอง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการต่อสู้แย่งชิงและการถือครองความเป็นเจ้าของในสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างกฎเกณฑ์และข้อบังคับขึ้นในสังคมเพื่อความสงบเรียบร้อย ซึ่งก็คือที่มาของการเกิดสัญญาประชาคม¹²

สัญญาประชาคมของรูสโซนั้นไม่ใช่การมอบสิทธิในการปกครองตนเองให้กับรัฐ หรือองค์อธิปัตย์เหมือนกับแนวคิดของฮอบส์ รูสโซมีความเห็นว่าในเมื่ออำนาจอธิปไตยก่อกำเนิดขึ้นจากประชาชน อำนาจอธิปไตยก็ควรที่จะอยู่คู่กับประชาชนและเป็นของประชาชน และในเมื่อประชาชนต้องอาศัยอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์และข้อกำหนดต่าง ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ประชาชนก็ควรที่จะมีส่วนร่วมโดยตรงในการที่จะบัญญัติกฎหมาย¹³

---

¹⁰ John Locke, Two Treatises of Government, (Cambridge: Cambridge University Press, 1994), p. 269 (II, § 4, 3-15). and Murray Knuttila and Wendee Kubik, State Theories: Classical, Global, and Feminist Perspectives, p. 24.

¹¹ Ibid., pp. 24-27. ; Patrick Dunleavy and Brendan O'Leary, Theories of the State: The Politics of Liberal Democracy (London: Macmillan, 1987), p. 13.

¹² Jean Jacques Rousseau, "Discourse on the Origin and Foundations of Inequality among Men," in Princeton Readings in Political Thought, eds. Mitchell Cohen and Nicole Farmon (Princeton: Princeton University Press, 1996), pp. 293-313.

¹³ David Held, Political Theory and the Modern State, p. 222.

แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง ในการบัญญัติกฎหมายของรัฐโซห์นัน เวบเบอร์ (Weber: 1864-1920) ไม่เห็นด้วย โดยให้ความเห็นว่าการมีรัฐแบบรวมศูนย์อำนาจอาจเป็นเรื่องที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เพราะเมื่อสังคมมีการขยายตัวก็ย่อมมีความซับซ้อนมากขึ้น เงื่อนไขในการบริหารจัดการสังคมขนาดใหญ่ก็มีซับซ้อนและมีความแตกต่างจากสังคมขนาดเล็กที่วางอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ดังนั้นรัฐในฐานะที่เป็นสังคมขนาดใหญ่จึงจำเป็นต้องมีโครงสร้างพิเศษและผู้ปฏิบัติหน้าที่เฉพาะที่มีประสิทธิภาพ และได้รับการฝึกฝนอบรม ในการทำหน้าที่ควบคุมดูแลประชาชนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ¹⁴

จากความจำเป็นของรัฐในการรวมอำนาจการบริหารจัดการภายใน นำไปสู่การให้ค่านิยมรัฐสมัยใหม่¹⁵ ของเวบเบอร์ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องอาณาเขตของรัฐและการที่รัฐสามารถผูกขาดการใช้กำลังอำนาจโดยความชอบธรรมภายในอาณาเขตของรัฐ เวบเบอร์กล่าวว่าถึงแม้การใช้กำลังอำนาจจะไม่ใช่วิธีการเพียงอย่างเดียวของรัฐในการควบคุมสังคม แต่รัฐและสถาบันทางสังคมก็มีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักวิธีการใช้อำนาจและความรุนแรง เพราะรัฐไม่สามารถดำรงอยู่ได้ถ้าไม่มีสถาบันทางสังคมใดเลยที่รู้จักวิธีการใช้อำนาจและความรุนแรง¹⁶

แนวความคิดในเรื่องการก่อกำเนิดรัฐ และที่มาแห่งอำนาจของรัฐในยุโรปที่ได้ยกมากล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแม้มนุษย์จะมีความดีงาม มีเหตุผล และมีสติปัญญา แต่มนุษย์ก็มีความกลัว มีความหวาดระแวง และมีความโลภ เมื่อมนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นชุมชนเป็นสังคม ก็ย่อมเกิดการเรียนรู้ที่จะอ้างสิทธิในการเป็นเจ้าของและครอบครองสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นมนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากความขัดแย้ง และในที่สุดก็อาจจะต้องทำสงครามเพื่อต่อสู้แย่งชิงหรือเพื่อปกป้องสิทธิในการเป็นเจ้าของและครอบครองสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น รัฐจึงถือกำเนิดเกิดขึ้นจากความต้องการของประชาชน และมีอำนาจเหนือประชาชนด้วยความยินยอมจากประชาชนในการ “จัดการ” ให้เกิดความสงบสุขเรียบร้อยภายในสังคม ซึ่งต่อมารัฐจึงใช้เหตุผลข้ออ้างในเรื่องนี้ในการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้อำนาจและความรุนแรงต่อประชาชนภายในรัฐ

---

¹⁴ Ibid., pp. 39-40.

¹⁵ รัฐไทยในสมัยโบราณ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องอาณาเขตของรัฐมากเท่ากับการควบคุมกำลังคน และการใช้อำนาจในการปกครองก็เป็นแบบการกระจายอำนาจไม่ใช้การรวมศูนย์อำนาจที่พึงจะเกิดขึ้น ภายหลังจากมีการปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 รายละเอียดโปรดพิจารณา เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อมรินทร์, 2548), น. 19-20, 48-54.

¹⁶ Max Weber, “Politics as a Vocation,” in Violence: A Reader, pp. 13. (“If no social institutions existed which knew the use of violence, then the concept of “state” would be eliminated, ...”) and David Held, Political Theory and the Modern State, p.40

ส่วนแนวคิดเรื่องการก่อกำเนิดรัฐในสังคมไทยก็เริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์เช่นเดียวกับแนวคิดเรื่องรัฐในยุโรป แนวคิดเรื่องการก่อกำเนิดรัฐในสังคมไทยได้รับอิทธิพลอย่างมากจากอัครคัมภีร์ในพระไตรปิฎกที่กล่าวถึง สภาพตามธรรมชาติของมนุษย์ว่า แต่เดิมมนุษย์มีความสุขสบายไม่ต้องแก่งแย่งกันเพราะอยู่ในสภาวะที่อุดมสมบูรณ์ และเนื่องด้วยมนุษย์มีศีลธรรมประกอบแต่กรรมดีชีวิตจึงมีความมั่นคงปลอดภัย ต่อเมื่อมนุษย์เริ่มสูญเสียความดีงาม สภาวะที่อุดมสมบูรณ์ก็เริ่มลดน้อยลง ยิ่งเมื่อมีการสร้างครอบครัวก็มีความจำเป็นและความต้องการในการสะสมอาหาร ดังนั้นความขัดแย้งระหว่างกันจึงเกิดขึ้น¹⁷

เมื่อมนุษย์ไม่สามารถจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นได้ตามลำพัง จึงจำเป็นต้องมีผู้ปกครองที่ได้รับฉันทานุมัติจากผู้คนทั้งปวง ทำหน้าที่ในการคุ้มครองดูแลความเป็นอยู่ของผู้คนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคม และผู้ปกครองนั้นจะได้รับคำตอบแทนจากผู้ให้ฉันทานุมัติทั้งปวงในการทำหน้าที่จัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม ผู้ปกครองนี้สามารถเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่า “มหาชนสมมุติ” เนื่องจากเป็นผู้ได้รับฉันทานุมัติจากผู้คนทั้งปวงในการสมมุติขึ้นเป็นผู้ปกครอง ต่อมาแนวคิดเรื่อง “มหาชนสมมุติ” นี้ก็ได้ถูกนำมาสร้างความชอบธรรมให้กับการปกครองแบบราชาธิปไตยในสังคมไทย¹⁸

ในอัครคัมภีร์ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องมีผู้ปกครอง และหน้าที่ของผู้ปกครองก็คือการลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีก เพื่อให้ผู้คนทั่วไปอยู่อย่างเป็นปกติสุข แนวคิดนี้ได้มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในอดีตในช่วงต้นสุโขทัยที่สมัยนั้น มีการสร้างเมืองหรืออาณาจักรใหม่ขึ้น และอาณาจักรที่มีอยู่เดิมในภูมิภาคนี้ก็มีความต้องการในการแผ่ขยายอำนาจตนเองจึงได้อาศัยแนวคิดในเรื่องผู้ปกครองนี้ในการสร้างความชอบธรรม¹⁹

¹⁷ ทีฆนิกาย ปาฎีกาวรรค 11/56-62/58-63. ;ปริชา ช้างขวัญยืน, วรรณคดีทางการเมืองของพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสามัคคีสาส์นจำกัด, 2540), น. 71-74. และสมบัติ จันทรวงศ์ และ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ความคิดทางการเมืองไทย, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523), น. 25-29.

¹⁸ ทีฆนิกาย ปาฎีกาวรรค 11/62-63/63-64.

¹⁹ จากแนวคิดในอัครคัมภีร์ ในพระไตรปิฎกที่กล่าวถึงความจำเป็นในการมีผู้ปกครองนั้นต่อมา พญาลิไทยแห่งสุโขทัยก็ได้นำแนวคิดนี้และความเชื่อทางพุทธศานาามานพณ์เรื่องไตรภูมิพระร่วงที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเมืองและการปกครอง ถึงแม้ว่าพระองค์จะได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการนิพนธ์ของพระองค์ว่า “เพื่อมีอรรถพระอภิธรรมและจะใคร่เทศนาแก่พระมารดาท่าน” ต่อมาการใช้ความเชื่อทางพุทธศาสนาในการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองและการปกครองก็ได้ส่งผ่านมายังกรุงศรีอยุธยา เห็นได้จากการสถาปนาพระนามของพระมหากษัตริย์ เช่น พระบรมไตรโลกนาถ พระธรรมราชา หรือแม้แต่พระราชโอรสของพระมหากษัตริย์ก็จะถูกเรียกว่า พระหน่อพุทธเจ้า โปรดพิจารณา “สรุปผลการสัมมนาเรื่องไตรภูมิพระร่วง,” ใน โอกาสฉลอง 700 ปีลายสือไทย, (กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2526).

ลักษณะของผู้ปกครองซึ่งแต่เดิมในอัครัญญสูตรกล่าวถึงผู้ปกครองแค่เพียงว่า “ครั้นแล้ว สัตว์เหล่านั้นก็พากันเข้าไปหาสัตว์ที่สวยงามกว่า น่าดูน่าชมกว่า น่าเลื่อมใสกว่า และน่าเกรงขาม มากกว่าสัตว์ทุกตัว”²⁰ ก็ถูกพัฒนาให้กลายเป็นผู้มีบารมีที่ไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ในการลงโทษผู้ที่ กระทำความผิดเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่ในการเป็นผู้รักษาศาสนาและนำมนุษย์ไปสู่ชีวิตที่มีศีลธรรม อีกด้วย ดังที่ปรากฏอยู่ในไตรภูมิพระร่วง²¹

อย่างไรก็ตามผู้มีบุญบารมีที่สามารถปกครองดูแลเหล่าสัตว์นั้น ก็ไม่ได้มีอำนาจเป็นล้น พ้นเนื่องจากถูกจำกัดขอบเขตการใช้อำนาจด้วยแนวคิดเรื่องธรรมราชา²² ที่พระเจ้าอโศกมหาราชได้ ประกาศไว้ในจารึกฉบับต่าง ๆ ว่าการใช้อำนาจในการปกครองใด ๆ จะต้องยึดหลักธรรมเป็น แนวทางในการปฏิบัติ และเป้าหมายของการใช้อำนาจก็เพื่อที่จะสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นใน สังคม²³

แนวคิดเรื่องธรรมราชาได้เข้ามามีอิทธิพลอย่างมากในการปกครองของไทย ดังปรากฏ ในศิลาจารึกหลักที่ 3 สมัยพระมหาธรรมราชาลิไทยว่า “ผู้เป็นเจ้าเป็นขุนนั้น เป็นด้วยกำลัง แต่ผู้เป็น ราชานั้นชอบด้วยทศพิธราชธรรม²⁴ กล่าวคือผู้ที่มีอำนาจอาจนับว่าเป็นเจ้าเป็นขุนที่มีอำนาจ ในการ ปกครองเหมือนกัน แต่ผู้ที่มีความชอบธรรมในการเป็นพระราชาปกครองผู้คนที่ทั่วทั้งแผ่นดินนั้น ต้องเป็นผู้ที่ตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม คือต้องรู้จักปกครองคนด้วยหลักธรรมไม่ใช่จักแต่ปกครองคน ด้วยการใช้กำลัง

นอกจากเรื่องความจำเป็นของผู้ปกครองที่ต้องมีธรรมจะปรากฏ ในธัมมิกสูตร ใน ทุติยปิณฑาสก์ ในพระไตรปิฎกเล่มที่ 20 และในไตรภูมิพระร่วงแล้ว ในศิลาจารึกสมัยสุโขทัยก็มี ปรากฏเป็นหลักฐานกล่าวถึงการตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรมของพระมหากษัตริย์นั้น มีความสำคัญ มาก เพราะไม่เพียงแต่ทำให้เกิดความสงบสุขในสังคมเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึงเรื่องธรรมาชาติและ ความเป็นไปทั้งหมดในราชอาณาจักรด้วย เช่น การที่ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล ข้าวปลาอาหารอุดม

---

²⁰ ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค 11/62/64.

²¹ สมบัติ จันทรวงศ์ และ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ความคิดทางการเมืองไทย, น. 39.

²² “ธรรมราชา หมายถึง พระราชาแห่งธรรม, พระราชาโดยธรรม หมายถึงพระพุทธเจ้าและบางแห่งหมายถึงพระเจ้าจักรพรรดิ” จาก พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์: ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ 11, (กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546), น. 89.

²³ สมบัติ จันทรวงศ์ และ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ความคิดทางการเมืองไทย, น. 70.

²⁴ เรื่องเดียวกัน.

สมบูรณ์ แต่ถ้าผู้ปกครองหรือพระมหากษัตริย์ไม่ทรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม เทวดาก็บันดาลให้เกิดเภทภัย ฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาล ทำให้เกิดภาวะแห้งแล้งไปทั่วอาณาจักร²⁵

ถึงแม้พระมหากษัตริย์จะมีอำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองดูแล ให้เกิดความสงบสุขภายในบ้านเมือง แต่การใช้อำนาจของพระมหากษัตริย์ถูกจำกัดว่าต้องตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม หากไม่แล้ว บ้านเมืองจะประสบกับเภทภัยเป็นเหตุให้ข้าวยากมากแพงต้องเดือดร้อนกันทั่วหน้า อย่างไรก็ตามในทศชาติชาดกก็มีตัวอย่างให้เห็นว่า ถ้าประชาชนเห็นว่าพระมหากษัตริย์ทำไม่ถูกและอาจทำให้บ้านเมืองเดือดร้อน ก็อาจรวมตัวกันขับไล่อย่างในเรื่องพระเวศสันดรที่เมื่อประชาชนรู้ว่าพระองค์ให้ช้างคู่บ้านคู่เมืองกับพราหมณ์ที่มาขอ ประชาชนก็กลัวว่าเทวดาจะลงโทษให้บ้านเมืองเกิดภัยแล้งจึงรวมตัวกันขับไล่พระองค์ออกไปจากบ้านเมือง²⁶

ต่อมาในสมัยอยุธยา แนวคิดเรื่องพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ก็มีความเข้มข้นขึ้น เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนาเถรวาทรวมกับศาสนาฮินดู ที่มีความเชื่อว่าพระมหากษัตริย์คือพระจักรพรรดิมีฐานะเป็นเสมือนพระอินทร์ผู้เป็นใหญ่ในภูมิเทวา²⁷ และมีอำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครอง อย่างไรก็ตามแนวคิดที่เรื่องทศพิธราชธรรมในการใช้อำนาจปกครองบ้านเมืองก็ยังมีอิทธิพลดังปรากฏให้เห็นในพงศาวดารหลายฉบับ เช่น คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด และในเพลงยาวสมัยอยุธยา ที่ได้บันทึกคำพยากรณ์อนาคตของกรุงศรีอยุธยาไว้ โดยอิงกับความเชื่อทางพุทธศาสนาที่ว่าเมื่อพระมหากษัตริย์ขาดทศพิธราชธรรมแล้วบ้านเมืองก็จะถึงกาลวิบัติ²⁸

---

²⁵ เรื่องเดียวกัน, น. 77-78. ; กิตติศักดิ์ ปรกติ, “กฎหมายไทย: จากมิติวัฒนธรรม,” (ในการสัมมนาระดับชาติ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ณ หอประชุมใหญ่ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย 20-22 เมษายน 2538), น. 2-3. และจรัญ โฆษณานันท์, ปรัชญากฎหมายไทย, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543), น.109.

²⁶ อุทอง ประศาสน์วินิจฉัย, ท่องทศชาติผ่านจิตรกรรม: ภูจนา วิเว, เล่มที่ 2, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์น้ำริน, 2548), น. 140-141.

²⁷ กิตติศักดิ์ ปรกติ, “กฎหมายไทย: จากมิติวัฒนธรรม,” น. 2-3. ; ประมวล รุจนเสรี, พระราชอำนาจ, (กรุงเทพมหานคร: จัดพิมพ์โดยสุเมธรุจนเสรี, 2548), น. 10. และนภาพร เล้าสินวัฒนา, การเสด็จขึ้นครองราชย์พระราชพิธี คติ ความหมาย และสัญลักษณ์แห่ง “สมมติเทวราช”, พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิเวชัยเพรส, 2549), น. 19, 51.

²⁸ สมบัติ จันทร์วงศ์ และ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ความคิดทางการเมืองไทย, น. 78-89.

การเชื่อมโยงความเชื่อของธรรม²⁹ กับการเชื่อของพุทธศาสนาจนนำไปสู่การเกิดลัทธิ เข้ากับการที่ผู้ปกครองหรือพระมหากษัตริย์ไม่ทรงไว้ซึ่งทศพิธราชธรรมจนทำให้บ้านเมืองถึงกาลพิณาศนั้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้ปกครองหรือพระมหากษัตริย์ว่าเป็นจุดศูนย์กลางของสังคมหรือราชอาณาจักร และเป็นตัวจักรที่สำคัญในการกำหนดความเป็นไปในสังคม ดังนั้นความชอบธรรมในการใช้อำนาจของผู้ปกครองหรือพระมหากษัตริย์จึงอยู่ที่การใช้อำนาจนั้นในกรอบของทศพิธราชธรรม³⁰

ถึงแม้ว่ากฎหมายและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ไทยจะได้รับอิทธิพลจากกฎหมายฮินดู แต่ก็มีความแตกต่างกันอย่างมากในการใช้พระราชอำนาจ คือพระมหากษัตริย์ของอินเดียมีอำนาจการปกครองในขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ในพระธรรมศาสตร์³¹ และอำนาจในการพิจารณาคดีความก็เป็นเพียงการตีความตามพระธรรมศาสนาเท่านั้น ทั้งยังถูกตรวจสอบการใช้พระราชอำนาจจากเหล่าพราหมณ์อีก ในขณะที่พระมหากษัตริย์ของไทยในสมัยอยุธยาไม่มีพระราชอำนาจเด็ดขาดมากกว่า และในการตัดสินใจคดีความต่าง ๆ ก็เพียงแต่อาศัยพราหมณ์เป็นที่ปรึกษาในฐานะผู้ชำนาญการทางกฎหมายเท่านั้น แต่อำนาจในการตัดสินใจคดีความหรือบริหารบ้านเมืองอยู่ที่พระมหากษัตริย์³²

ในสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ในยุคที่มีการแผ่ขยายอาณานิคม และสยามประเทศจำต้องยอมทำสนธิสัญญาเบาริงกับอังกฤษในปีพุทธศักราช 2398 แม้ว่าสยามในสมัยนั้นต้องเผชิญหน้ากับอิทธิพลจากประเทศเจ้าอาณานิคมทั้งหลาย พระองค์ก็ยังทรงใช้พระราชอำนาจตามแบบแผนประเพณี โบราณที่สืบทอดกันมาในการปกครองประเทศ นอกจากนี้พระองค์ก็ยังทรงใช้คติธรรมในทางพุทธศาสนาและความเชื่อเดิมในการประยุกต์ใช้ในพระบรมราชาบายต่าง ๆ³³

เมื่อไทยตระหนักถึงพลังอำนาจและอิทธิพลของประเทศเจ้าอาณานิคม และจำเป็นต้องทำการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบเดิมให้กลายเป็นรัฐสมัยใหม่ตามแบบรัฐในยุโรปที่มีศูนย์อำนาจ

²⁹ ธรรมในที่นี้คือคุณธรรม ความดี ความประพฤติชอบ โปรดดู ความหมายของ “ธรรม” ใน พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, น. 85.

³⁰ สมบัติ จันทรวงศ์ และ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ความคิดทางการเมืองไทย, น. 78-89.

³¹ คุราละเอียดกฎหมายบทพระธรรมศาสตร์ (พระธรรมสาตรา) ซึ่งเป็นกฎหมายฮินดูที่ไทยได้รับอิทธิพลมาได้ ในกฎหมายตราสามดวง หรือ ประมวลกฎหมาย รัชกาลที่ 1 จุลศักราช 1166 พิมพ์ตามฉบับหลวง ตรา 3 ดวง, เล่ม 1 (กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529), น. 7-34.

³² โยเน โอะ อิชิอิ และ เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, “กฎหมายตราสามดวงกับรัฐไทย,” ใน การอภิปรายเรื่องกฎหมายตราสามดวงกับรัฐไทย, 13 พฤศจิกายน 2533, น. 84-85.

³³ กิตติศักดิ์ ปรกติ, “กฎหมายไทย: จากมิติวัฒนธรรม,” น. 3.

การปกครองเดี่ยวภายในอาณาเขตที่แน่นอน เพื่อป้องกันไม่ให้ประเทศเจ้าอาณานิคมใช้เรื่อง “ความล่าช้า” เป็นข้ออ้างในการเข้ายึดครองรัฐไทยหรือประเทศไทย ความพยายามในการปรับตัวและปรับโครงสร้างการปกครองให้มีความทันสมัยตามแบบอย่างประเทศในยุโรปนั้น ส่งผลให้เกิดรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่มีศูนย์อำนาจการปกครองอยู่ที่พระมหากษัตริย์³⁴

อย่างไรก็ตามการพยายามปรับตัวครั้งนั้นของไทย ต่ออำนาจอิทธิพลของประเทศเจ้าอาณานิคมก็มีผลทำให้รูปแบบการบริหารปกครองบ้านเมือง ตลอดจนข้ออ้างในการใช้อำนาจโดยชอบธรรมของพระมหากษัตริย์และขุนนางเปลี่ยนแปลงไป คือแต่เดิมยึดถือหลักธรรมะทางศาสนาและวิถีประเพณีดั้งเดิมในการพิจารณาตัดสินคดีความและการบริหารประเทศ ต่อมาได้เปลี่ยนมาเป็นการใช้หลักกฎหมายที่ได้ปฏิรูปให้มีความทันสมัยตามแบบอย่างประเทศในยุโรป หรือเจ้าอาณานิคมในสมัยนั้นแทน³⁵

กล่าวคือในสมัยรัชกาลที่ 5 ภายหลังจากที่ได้มีการปฏิรูปกฎหมายและระบบราชการ ความเชื่อที่มีมาแต่เดิมเกี่ยวกับ ระเบียบแบบแผนทางกฎหมายที่แต่เดิมนั้นไม่ใช่เรื่องตายตัวสามารถทำการพิจารณาเปลี่ยนแปลงได้ตามหลักศีลธรรมและความเชื่อในเรื่องความถูกต้องดีงาม ก็เปลี่ยนแปลงไปกลายมาเป็นการพิจารณาตัดสินตามตัวบทกฎหมายที่มีลักษณะตายตัว ส่วนพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการตราพระราชบัญญัติออกกฎหมายต่าง ๆ แต่เดิมที่พระราชอำนาจถูกจำกัดไว้เท่าที่คัมภีร์พระธรรมศาสตร์กำหนดไว้ ก็เปลี่ยนมาเป็นพระมหากษัตริย์มีอิสระในการใช้พระราชอำนาจในการตราพระราชบัญญัติ และพระราชกำหนดกฎหมายต่าง ๆ³⁶

ในการปรับปรุงระบบกฎหมายของไทยให้เป็นที่ยอมรับจากประเทศเจ้าอาณานิคม ก็ทำให้ต้องแยกธรรมะกับกฎหมายออกจากกัน แต่เดิมถือว่ากฎหมายเป็นส่วนหนึ่งของธรรมและเป็นเครื่องแสดงออกถึงธรรมและความยุติธรรม ก็เปลี่ยนมาเป็น “กฎหมาย คือคำสั่งของรัฐาธิปไตย และแยกออกจากหลักธรรมะ และความยุติธรรมอย่างสิ้นเชิง”³⁷ ดังที่กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์พระราชโอรสในรัชกาลที่ 5 ผู้ที่ภายหลังได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งกฎหมายไทยได้ทรงบรรยายไว้ในงานของพระองค์เรื่อง “เล็กเซอร์ว่าด้วยกฎหมาย” ว่า

“...เราจะต้องระวังอย่าคิดเอาคความหมายไปปนกับความชั่ว ถ้าความยุติธรรม

³⁴ Prudhisan Jumbala, *Nation-building and Democratization in Thailand: A Political History*, (Bangkok: Social Research Institute of Chulalongkorn University, 1992), pp. 9-12.

³⁵ กิตติศักดิ์ ปรกติ, “กฎหมายไทย: จากมิตินวัฒนธรรม,” น. 3.

³⁶ เรื่องเดียวกัน, น. 9-11.

³⁷ เรื่องเดียวกัน.

กคหมายเป็นคำสั่งเป็นแบบที่เราจะต้องประพฤติตาม แต่กคหมายนั้นบางทีก็จะชั่วได้ ถ้าไม่เป็นยุติธรรมก็ได้ ความคิดว่าอะไรดีอะไรชั่ว อะไรอะไรเป็นยุติธรรม อะไรไม่ยุติธรรม มีบ่อที่จะเกิดขึ้นหลายแห่งเช่นตามศาสนาต่าง ๆ แต่กคหมายนั้น เกิดขึ้นได้แห่งเดียว คือจากผู้ปกครองแผ่นดิน ถ้าที่ผู้ปกครองแผ่นดินอนุญาตเท่านั้น...”³⁸

แนวคิดในการแยกความดีความชั่วออกจากกฎหมาย และกล่าวว่ากฎหมายนั้นบางทีก็ไม่ยุติธรรมบางทีก็ชั่ว ผู้เขียนเห็นว่าเป็นแนวคิดที่ต้องการสร้างความชอบธรรมให้กับกฎหมายอย่างชัดเจนและไม่ปิดบังโดยการบอกว่าถึงแม้กฎหมายจะไม่ยุติธรรม (ตามความรู้สึกของผู้ที่ถูกลงโทษ) แต่ก็ต้องปฏิบัติตามเพราะเป็นกฎหมาย ดังนั้นรัฐหรือผู้มีอำนาจของรัฐจึงสามารถใช้กฎหมายในการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้อำนาจนั้น ได้อย่างเต็มที่ถึงแม้ว่าจะมีผู้ไม่เห็นด้วย แต่รัฐหรือผู้มีอำนาจของรัฐก็สามารถให้เหตุผลข้ออ้างให้อีกฝ่ายปฏิบัติตามได้ โดยอ้างว่าเพราะเป็นกฎหมายถึงไม่เห็นด้วยก็ต้องปฏิบัติตาม

ต่อมาเมื่อเกิดการปฏิวัติเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 และสถาปนาการปกครองระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญขึ้น ซึ่งเป็นการสิ้นสุดของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในประเทศไทย แม้ว่าอำนาจในการปกครองประเทศจะไม่ได้เป็นสิทธิ์ขาดของพระมหากษัตริย์ แต่แนวคิดเรื่องกฎหมายคือคำสั่งของรัฐาธิปัตย์ ที่ให้คำอธิบายว่า “กคหมายนั้นคือเป็นข้อบังคับของผู้ซึ่งมีอำนาจในบ้านเมือง เมื่อผู้ใดไม่กระทำตามแล้วต้องโทษ”³⁹ ก็ยังคงมีอิทธิพลในการปกครองและการบริหารประเทศ โดยทำหน้าที่ให้ความชอบธรรมกับผู้มีอำนาจในบ้านเมืองที่ “ผลัดเปลี่ยนกัน” เข้ามาถือครองอำนาจรัฐ และถือครองอำนาจอธิปไตยของรัฐ

หลังจากที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเมื่อปีพุทธศักราช 2475 การเมืองการปกครองในสมัยนั้นจะยังไม่มีเสถียรภาพ มีการทำปฏิวัติรัฐประหารหลายครั้ง บ้านเมืองอยู่ภายใต้การปกครองแบบรวบอำนาจของคณะรัฐประหารภายใต้ระบอบรัฐบาลทหารเป็นระยะเวลายาวนาน จนเกิดการเคลื่อนไหวเรียกร้องการให้เกิดปกครองแบบเสรีประชาธิปไตยที่รัฐมีขอบเขตการใช้อำนาจอย่างจำกัดภายใต้รัฐธรรมนูญ⁴⁰

ดังนั้นแนวคิดที่ว่ากฎหมายคือคำสั่งของรัฐาธิปัตย์ซึ่งให้อำนาจความชอบธรรมกับผู้มีอำนาจของบ้านเมืองจึงถูกวิจารณ์ว่าเป็นแนวคิดในการใช้กฎหมายที่คับแคบ ไม่คำนึงถึงสภาพความ

³⁸ เรื่องเดียวกัน.

³⁹ กิตติศักดิ์ ปกติ, “กฎหมายไทย: จากมิตินิยมธรรม,” น. 10-11.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, น. 13-16.

เป็นจริงทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งยังมีแนวโน้มที่จะยึดถือและตีความตามตัวบทกฎหมายมากเกินไป ในปีพุทธศักราช 2515 จึงได้มีการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษากฎหมายขึ้นในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้มีการบรรจุวิชาหลักจริยธรรม ทฤษฎีกฎหมายสำนักอื่นๆ และอุดมการณ์ทางวิชาชีพให้แก่กฎหมาย เพื่อให้กฎหมายมีทัศนคติที่กว้างขวาง ไม่ให้ยึดติดกับการตีความตามตัวบทกฎหมายมากเกินไป และช่วยให้การนำกฎหมายมาใช้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม⁴¹ และมีความสอดคล้องและความเหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

การใช้เหตุผลข้ออ้างเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้อำนาจของรัฐไทยในอดีต ก่อนการปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 รัฐไทยใช้แนวคิดเรื่องพระราชอำนาจตามราชประเพณีของพระมหากษัตริย์ แนวคิดเรื่องธรรมราชา และทศพิธราชธรรมเป็นแนวทางในการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้อำนาจ ภายหลังการปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 การสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้อำนาจของรัฐไทยจึงเปลี่ยนมาเป็นการใช้พระราชอำนาจตามระบบกฎหมายตามแบบอย่างประเทศเจ้าอาณานิคม อย่างไรก็ตามพระราชอำนาจในการตราพระราชบัญญัติ และพระราชกำหนดกฎหมายต่าง ๆ กลับเพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับพระราชอำนาจแต่เดิมที่ถูกกำหนดไว้ในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ ต่อมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จนกระทั่งถึงในปัจจุบัน การสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้อำนาจของรัฐไทยจึงใช้แนวคิดที่ว่ากฎหมาย คือคำสั่งของรัฐาธิปัตย์ และกฎหมายสูงสุดของประเทศก็คือรัฐธรรมนูญ

จากแนวคิดเรื่องรัฐในยุโรปและสังคมไทยที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าแนวคิดเรื่องรัฐในสังคมไทยแม้จะเริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ และความจำเป็นที่จะต้องเป็นผู้ปกครองเหมือนแนวคิดเรื่องรัฐในยุโรป แต่การก่อกำเนิดและการพัฒนาแนวคิดเรื่องรัฐและอำนาจในสังคมไทยก็ไม่ได้มีแนวคิดเรื่องสิทธิทางการเมืองหรือสิทธิในการปกครองตนเองที่มีความชัดเจนเหมือนกับในยุโรป แนวคิดเรื่องการก่อกำเนิดรัฐและอำนาจในสังคมไทยให้ความสำคัญกับผู้ปกครอง และการใช้อำนาจของผู้ปกครอง ไม่ใช่ผู้ถูกปกครอง ดังจะเห็นได้จากการแนวคิดเรื่องธรรมราชา ทศพิธราชธรรม จนมาถึงแนวคิดที่ว่ากฎหมายคือคำสั่งของรัฐาธิปัตย์ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นแนวคิดที่กล่าวถึงอำนาจของผู้ปกครอง ไม่ใช่อำนาจของประชาชนหรือผู้ถูกปกครอง

อย่างไรก็ตามถ้ากล่าวว่าเป็นแนวคิดเรื่องสิทธิทางการเมืองหรือสิทธิในการปกครองตนเองมีความชัดเจนในยุโรปแล้ว ก็สามารถกล่าวได้ว่าแนวคิดที่มีความชัดเจนในสังคมไทยคือ แนวคิดใน

---

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, น. 16-17.

เรื่องภาระหน้าที่ตามธรรมชาติ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ 1) ภาระหน้าที่ของผู้ปกครองหรือพระมหากษัตริย์ที่มีต่อประชาชน ซึ่งก็คือหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองดูแลและหน้าที่ในการลงโทษ และ 2) ภาระหน้าที่ของผู้ได้ปกครองหรือประชาชนที่มีต่อผู้ปกครองหรือพระมหากษัตริย์ ซึ่งก็คือหน้าที่ในการเสียภาษีและหน้าที่ในการเชื่อฟัง⁴² ฉะนั้นประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมไทยจึงมีแนวโน้มที่จะเชื่อฟังรัฐและรอรับการคุ้มครองจากรัฐ

จากคำอธิบายเรื่องการก่อกำเนิดรัฐในยุโรปถือได้ว่า รัฐมาจากการที่ประชาชนยกสิทธิในการปกครองตนเองให้แก่รัฐเกิดเป็นรัฐาธิปัตย์ เพื่อดูแลให้เกิดความสงบสุขกับผู้คนในสังคมส่วนในไทยนั้นคำอธิบายเรื่องการก่อกำเนิดรัฐมาจากค่านิยมดั้งเดิมของประชาชนในการแต่งตั้งให้ผู้ปกครองหรือรัฐให้ทำหน้าที่ในการดูแลปกป้องชุมชนหรือสังคม โดยการลงโทษผู้ที่กระทำผิด ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่สุดในที่สุดแล้วการใช้อำนาจในการปกครองดูแลผู้คนในสังคมจนอาจนำไปสู่การใช้ความรุนแรงเข้าจัดการกับผู้คนที่กระทำความผิดจะถูกผูกขาดโดยรัฐ (ทั้งรัฐในยุโรปและในไทย) ซึ่งมีอำนาจความชอบธรรมตามกฎหมายที่จะใช้อำนาจและความรุนแรงนั้นจัดการกับประชาชน

อย่างไรก็ตาม จอห์น สจิวท มิลล์ (John Stuart Mill) กล่าวถึงการใช้ความรุนแรงของรัฐว่า “การที่รัฐเข้าไปจัดการกับความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างปัจเจกบุคคล ด้วยวิธีการบีบบังคับและควบคุมไม่ว่าจะเป็นการใช้กำลังทางกายภาพในรูปแบบของการลงโทษตามกฎหมาย หรือใช้การขู่เข็ญหรือบีบบังคับทางศีลธรรมในลักษณะของมติมหาชน ก็เพื่อเป็นเครื่องยืนยันหรือเป็นหลักประกันให้กับประชาชนว่าจะได้รับการปกป้องจากการถูกทำร้ายหรือถูกทำให้เป็นอันตรายจากประชาชนอีกคนหนึ่ง”⁴³

ดังนั้นการใช้อำนาจและความรุนแรงของรัฐจึงควรเป็นไป เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว เพราะประชาชนได้มอบสิทธิในการปกครองตนเองแต่เพียงบางส่วนเท่าที่จำเป็นในการรวมตัวกันทางสังคมเพื่อก่อตั้งรัฐ เพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของตนเองและสังคมตามหลักสัญญาประชาคม ประชาชนไม่ได้เสียสิทธิในการมีชีวิตอยู่ของตนหรือเสรีภาพส่วนบุคคลทั้งหมดให้รัฐ การบัญญัติกฎหมายและการใช้กฎหมายจึงมีเงื่อนไขที่สำคัญว่าต้องเป็นไปเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขและป้องกันไม่ให้สังคมเกิดความวุ่นวายเนื่องจากประชาชนทำร้ายกัน การลงโทษผู้ที่กระทำความผิดตามกฎหมาย ก็ควรจะต้องกระทำเพื่อปกป้องสิทธิเสรีภาพและความสงบ

⁴² สมบัติ จันทรวงศ์ และ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ความคิดทางการเมืองไทย, น. 10-11.

⁴³ John Stuart Mill, “On Liberty,” in Social and Political Philosophy: Readings from Plato to Gandhi, ed. John Somerville and Ronald E. Santoni (New York: Anchor Books Doubleday & Company, Inc., 1963), p. 310.

สุขของประชาชนส่วนใหญ่ มากกว่าที่จะกระทำเพื่อการปกป้องใครคนใดหรือคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น⁴⁴

การที่รัฐสามารถใช้อำนาจและความรุนแรงได้นั้น ฮันนาห์ อาเร็นด์ท (Hannah Arendt) ให้ความเห็นว่ารัฐจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุน เพราะไม่มีรัฐหรือรัฐบาลใดที่ปกครองด้วยความรุนแรงแล้วจะอยู่ได้อย่างโดดเดี่ยว คนเพียงคนเดียวไม่สามารถใช้ความรุนแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพอันใดรัฐก็ฉันทัน การใช้ความรุนแรงก็เหมือนกับการใช้เครื่องมือชนิดอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องมีคู่มือในการใช้ และเหตุผลข้ออ้างในการเลือกที่จะใช้มัน อย่างไรก็ตามความรุนแรงถือเป็นมาตรการขั้นสุดท้ายหรือวิธีการขั้นเด็ดขาดที่รัฐใช้จัดการกับปัญหา หรือตอบโต้ใครคนใดก็ตามที่ละเมิด หรือปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามอำนาจที่มีฐานมาจากเสียงส่วนใหญ่ของรัฐหรือมติมหาชน อย่างไรก็ตามเสียงสนับสนุนของประชาชนซึ่งก็คืออำนาจของรัฐนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้สนับสนุน ถ้ารัฐได้รับการยอมรับและมีเสียงสนับสนุนมากก็อาจนำไปสู่การใช้อำนาจการปกครองแบบเผด็จการด้วยเสียงข้างมาก และการใช้ความรุนแรงได้⁴⁵

การกล่าวอ้างถึงเรื่องจำนวนก็ดูเหมือนจะเป็นเทคนิคที่สำคัญของรัฐในการควบคุมสังคม ไม่ว่าจะเป็นการอ้างถึง จำนวนประชากร ที่ดิน หรือสินทรัพย์⁴⁶ เมื่อรัฐกล่าวอ้างว่าผู้ที่ละเมิดกฎหมายนั้นเป็นภัยคุกคามต่อสังคม และเป็นเพียงบุคคลเดียวหรือกลุ่มบุคคลจำนวนน้อย แต่เป็นอันตรายอย่างมากต่อสังคมส่วนใหญ่หรือประชาชนจำนวนมากของรัฐถ้าไม่ “กำจัด” ออกไป ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่สังคมหรือประชาชนจำนวนมากจะเห็นชอบ และให้การสนับสนุนรัฐในการใช้อำนาจและความรุนแรง “จัดการ” กับผู้ที่กระทำผิดให้ออกไปจากสังคม ซึ่ง เวบเบอร์กล่าวว่า การที่ประชาชนยอมรับ เชื่อฟัง และสนับสนุนการใช้ความรุนแรงของรัฐนั้น มีเหตุผลและแรงจูงใจ 2 ประการคือ ความกลัวที่จะถูกแก้แค้น โดยผู้มีอำนาจเหนือกว่า และความหวังที่จะได้รับผลประโยชน์ทั้งทางวัตถุและทางสังคม รวมไปถึงรางวัลที่คาดว่าจะได้รับทั้งในโลกนี้และ/หรือโลกหน้าตามความเชื่อที่ปรากฏอยู่ในสังคมนั้น⁴⁷

---

⁴⁴ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, อาชญาวิทยา: สหวิทยาว่าด้วยปัญหาอาชญากรรม, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), น. 25.

⁴⁵ Hannah Arendt, On Violence (New York: Harcourt, Brance & World, Inc., 1969), pp.41, 50-51

⁴⁶ Arjun Appadurai, Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1996), p. 117.

⁴⁷ Ibid., pp. 14-17.

อีโกน บิทท์เนอร์ และแอนโทนี แพลทท์ (Bittner and Platt) เห็นด้วยกับข้อสรุปเรื่องแรงจูงใจ 2 ประการของเว็บเบอร์ แต่เน้นไปที่ “ความกลัว” ว่าเป็นแรงผลักดันให้ประชาชนเชื่อฟังรัฐ และเมื่อกระทำความผิดก็ยินยอมที่จะรับการลงโทษจากรัฐ เนื่องจากพวกเขาผู้ที่ได้กระทำความผิดถูกทำให้เชื่อว่ามีทางเลือกอยู่แค่ 2 ทางคือยอมรับโทษเพื่อรักษาสถานภาพทางสังคมของพวกเขาไว้ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของรัฐ หรือไม่พวกเขาก็ต้องเลือกที่จะออกไปจากสังคมออกไปจากขอบเขตการปกป้องตามระเบียบแบบแผนทางศีลธรรม (Moral Order) ที่รัฐทำหน้าที่กำกับดูแลอยู่แน่นอนว่าผู้คนส่วนใหญ่ไม่มีใครสมัครใจที่จะรับการลงโทษจากรัฐแต่จำเป็นต้องยอมเพราะอำนาจของรัฐได้ทำให้พวกเขาเชื่อว่าพวกเขามีทางเลือกที่จำกัด⁴⁸

เมื่อรัฐใช้ความรุนแรง “จัดการ” กับสังคม โดยการกล่าวอ้างว่ามีความจำเป็นต้องทำเพื่อรักษาความสงบสุขของผู้คนส่วนใหญ่ภายในรัฐ เดวิด การ์แลนด์ (David Garland) กล่าวเตือนผู้คนที่ให้ตระหนักว่าเรื่องการใช้ความรุนแรงและ/หรือการลงโทษของรัฐที่กระทำต่อผู้คนภายในรัฐนั้นไม่จำเป็นว่าต้องมีเหตุผลมาจากการทำเพื่อความมั่นคงของสังคมเท่านั้น เราควรที่จะพิจารณาให้ลึกลงไปว่าใครเป็นผู้ที่มีอำนาจในการลงโทษ แหล่งที่มาแห่งอำนาจ และการลงโทษนั้นกระทำในนามของใคร เพราะว่าการลงโทษก็คือความพยายามที่เป็นพิธีกรรมอย่างหนึ่งในการดำรงไว้ซึ่งอำนาจนั้น⁴⁹

จากเหตุผลข้ออ้างที่ว่ารัฐใช้อำนาจและความรุนแรง “จัดการ” กับประชาชนเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ก็นำไปสู่การ “ฆ่า” ที่รัฐ “จำเป็น” ต้องกระทำเพื่อประชาชน และประชาชนก็ยอมรับกับเหตุผลข้ออ้างนั้นของรัฐ ก็คงอธิบายว่า เหตุผลที่ประชาชนยอมรับนั้นเนื่องจากความรุนแรงนั้นได้กระทำในฐานะที่เป็นความถูกต้อง เป็นชอบธรรมภายใต้เงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความรุนแรงก็คือความเชื่อและความศรัทธาในเรื่องศาสนาและ/หรืออุดมการณ์ทางการเมือง โดยปรกติความเชื่อและความศรัทธาไม่เป็นอันตรายกับผู้คนในสังคม แต่เมื่อความเชื่อและความศรัทธานั้นเริ่มที่จะแบ่งแยกผู้คนออกจากกัน นิยามผู้คน

---

⁴⁸ Egon Bittner and Anthony Platt, “The Right of the State to Punish,” In Contemporary Punishment: View, Explanations, and Justifications, eds. Rudolph J. Gerber and Patrick D. McAnany. (London: University of Notre Dame Press, 1972), p. 26.

⁴⁹ David Garland, Punishment and Modern Society: A Study in Social Theory (Oxford: Clarendon Press, 1991), pp. 79-80.

ด้วยคำจำกัดความที่แตกต่าง เกิดการแบ่งกลุ่มระหว่างผู้ที่ถูกเลือกและผู้ที่ไม่ได้ถูกเลือก เมื่อนั้น ความเชื่อและความศรัทธาก็จะกลายมาเป็นอันตรายกับผู้คนในสังคม⁵⁰

นอกจากนี้แล้วกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันที่มาพร้อมกับเทคโนโลยีการสื่อสาร และความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ซึ่งทำให้แนวคิดทางด้านสิทธิมนุษยชนและวิกฤตการณ์ความมั่นคงทางสังคมซึ่งกระทบต่อความรู้สึกของผู้คนในแต่ละประเทศกลายเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาในระดับโลกกลายเป็นแนวคิดเรื่องความยุติธรรมระดับโลก (Global Justice)⁵¹ ที่ต้องการทำให้ทุกประเทศทั่วโลกมีมาตรฐานเดียวกันในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยและสิทธิมนุษยชนของประชาชน ซึ่งการทำให้เป็นมาตรฐานเดียวกันนี้ ย่อมก่อให้เกิดการแบ่งแยกกันระหว่างกลุ่มประเทศที่ได้ “มาตรฐาน” กับกลุ่มประเทศที่ต้อง “จัดการ” ให้มีมาตรฐาน

แม้ว่ารัฐจะสามารถผูกขาดการใช้กำลังอำนาจ โดยความชอบธรรม ภายในอาณาเขตของรัฐดังที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น แต่เมื่อพิจารณาการใช้อำนาจและความรุนแรงของรัฐภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่ จอร์จ โมเดลสกี (George Modelski) ให้ความเห็นว่ากระแสโลกาภิวัตน์เป็นกระบวนการทางประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน และเป็นการเผชิญหน้าของอารยธรรมเป็นระยะ ๆ กระแสโลกาภิวัตน์ที่แผ่ไปทั่วโลกในปัจจุบันนี้ก็คือความเป็นสมัยใหม่ (Modernity) ที่ขยายตัวไปทุกที่ทั่วโลกเพราะอารยธรรมที่เจริญก้าวหน้ากว่าของประเทศในยุโรป⁵² ทำให้รัฐมีความจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับกระแสโลกาภิวัตน์ที่มาพร้อมกับความกดดันทางอารยธรรมที่เจริญก้าวหน้ากว่า

เรื่องความเจริญก้าวหน้าของอารยธรรมที่ปะทะถัดกันและแผ่ขยายตัวออกไปทั่วโลก นั้น โจนธาน เฟลทเชอร์ (Jonathan Fletcher) ให้คำอธิบายโดยกล่าวถึงงานของอีเลียส (Elias) ว่าเป็นเรื่องของกระบวนการพัฒนาสู่ความเป็นอารยะ เป็นกระบวนการพัฒนาความรู้สึกที่ละเอียดอ่อนในเรื่องต่าง ๆ และการพัฒนานั้นนำไปสู่ “ความคิดที่ว่า” โดยการเปรียบเทียบแข่งขันและการผสมผสานกันระหว่างสังคม ซึ่งสามารถเปรียบเทียบได้จากระดับความก้าวหน้าทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงในกระบวนการพัฒนา

---

⁵⁰ Johan Galtung, *Peace by Peaceful Means: Peace and Conflict, Development and Civilization*, (London: SAGA Publication, 1996), pp. 6-7.

⁵¹ Ciaran Cronin and Pablo De Greiff, “Introduction: Normative Responses to Current Challenges of Global Governance,” in *Global Justice and Transnational Politics: Essays on the Moral and Political Challenges of Globalization*, eds. Pablo De Greiff and Ciaran Cronin (Cambridge: The MIT Press, 2002), pp. 2-5.

⁵² George Modelski, “Globalization,” in *The Global Transformations Reader: An Introduction to the Globalization Debate*, eds. David Held and Anthony McGrew (Cambridge: Polity Press, 2003), pp. 55-59.

ไปสู่สิ่งที่ดีกว่าหรือความเป็นอารยะนี้ อาจจะใช้เวลาในการค่อย ๆ แทรกซึมไปทั่วทั้งสังคม แต่จะเป็นไปในลักษณะที่ชนชั้นสูงทางสังคมมีบทบาทและอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของชนชั้นที่อยู่ต่ำกว่า⁵³

ดังนั้นกระแสโลกาภิวัตน์จึงเป็นกระบวนการทางประวัติศาสตร์ของการพัฒนาทางอารยธรรมที่มีการขยายตัวจากแหล่งอารยธรรมที่มีความเจริญหรือเป็นสมัยใหม่ในเรื่องต่าง ๆ มากกว่า ซึ่งโยฮัน กัลตุง (Johan Galtung) มองเรื่องความมีอารยธรรมของโลก (Global Civilization) ว่ามีทั้งผลในแง่บวกและในแง่ลบ ผลในแง่บวกก็คือความเจริญและการพัฒนาสู่ความเป็นอารยะที่แพร่ไปยังทุกที่ทั่วโลกพร้อมกับความพยายามทำให้โลกมีมาตรฐานเดียวกันในเรื่องต่าง ๆ ทั้งที่แต่ละท้องถิ่นมีประวัติศาสตร์ความเป็นมา วัฒนธรรมภาษา ตลอดจนความเชื่อที่แตกต่างกัน แต่ถ้ามองในแง่ลบก็จะเห็นว่า แนวคิดเรื่องความเจริญและความมีอารยะของโลกนั้นก่อให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างประเทศที่มีความเจริญกับประเทศที่ด้อยพัฒนา ประเทศที่ถูกตัดสินว่าด้อยพัฒนา ถ้าไม่พยายามเปลี่ยนแปลงให้มีความเจริญทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ ก็อาจจะถูกต่อต้าน ถูกเอาเปรียบ หรือถูกการคุกคามจากนานาอารยประเทศ เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงประเทศด้อยพัฒนานั้นให้ต้องทำการพัฒนาตนเองโดยอาศัย “บรรทัดฐาน” ของ “อารยประเทศ” เป็นตัวตัดสินชีวิต⁵⁴ ดังนั้นกระแสโลกาภิวัตน์ที่เป็นกระบวนการทางประวัติศาสตร์ และมาพร้อมกับกระบวนการพัฒนาสู่ความเป็นอารยะในด้านต่าง ๆ ของสังคม ย่อมส่งผลกระทบต่อรูปแบบการใช้อำนาจและความรุนแรงของรัฐ

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ประเทศไทยซึ่งถือว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกย่อมได้รับอิทธิพลและแรงกดดันจากประเทศที่มีความเจริญและอารยธรรมที่ก้าวหน้ากว่าในยุโรป ทำให้รัฐไทยจำต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการใช้อำนาจและความรุนแรง เพื่อให้เป็นที่ยอมรับว่ามีความเป็นสมัยใหม่ มีการพัฒนา มีความเป็นอารยะเป็นที่น่าเชื่อถือ โดยมีประเทศในยุโรปเป็นบรรทัดฐานและเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลง

---

⁵³ Jonathan Fletcher, *Violence and Civilization: An Introduction to the Work of Norbert Elias* (Cambridge: Polity Press, 1997) p. 15, 45.

⁵⁴ Johan Galtung, *Peace by Peaceful Means: Peace and Conflict, Development and Civilization*, (London: SAGA Publication, 1996), pp. 3, 6-7. กัลตุงยังกล่าวอีกว่าแนวคิดเรื่อง Singularism และ Universalism ที่แพร่หลายไปพร้อม ๆ กับเรื่องความเจริญและความมีอารยะของโลกทำให้เกิดการเลือก ซึ่งการเลือกนั้นก็นำมาซึ่งสงครามและการใช้ความรุนแรง

บทที่ 2

การกล่าวอ้างถึงการก่อกำเนิดรัฐว่าอยู่บนความต้องการของประชาชนในการที่จะอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และเหตุผลข้ออ้างแห่งความชอบธรรมของรัฐในการใช้อำนาจ “จัดการ” กับประชาชนภายในขอบเขตของรัฐ ก็นำไปสู่การ “จัดการ” ที่รัฐ “จำเป็น” ต้องใช้ความรุนแรงต่อประชาชน (เพื่อประชาชน?) ซึ่งอาจมีความรุนแรงถึงขั้น “กำจัด” ออกไปจากสังคมด้วยวิธีการ “ฆ่า” อย่างไรก็ตามภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ รัฐไม่ได้มีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในการใช้อำนาจและความรุนแรงในรูปแบบใดก็ได้ รัฐมีความจำเป็นต้องปรับตัวไปตามสถานการณ์และกระแสความกดดันทั้งจากภายในและภายนอก รูปแบบวิธีการใช้อำนาจและการอ้างถึงความชอบธรรมในการใช้อำนาจก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้มีความสอดคล้อง กับอำนาจที่เข้ามามีอิทธิพลในแต่ละยุคสมัย

เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์เป็นกระบวนการทางประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน และทำให้เกิดการเผชิญหน้าของอารยธรรมเป็นระยะ ๆ ซึ่งสามารถย้อนกลับไปพิจารณาได้หลายยุคสมัยที่มีการเผชิญหน้าทางอารยธรรม แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้เขียนต้องการศึกษาถึงอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีต่อการใช้อำนาจและความรุนแรงของรัฐไทยผ่านการลงโทษประหารชีวิตทั้ง 3 รูปแบบ คือ การตัดศีรษะ การยิงเป้า และการฉีดยาพิษ ดังนั้นจึงขอกกล่าวถึงกระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อรัฐไทยในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษประหารชีวิต

ก่อนที่จะกล่าวถึงกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีอิทธิพลต่อรัฐไทยในการปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 จนกระทั่งได้มีการบัญญัติการลงโทษประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะไว้ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งเป็นกฎหมายไทยที่ถูกตราขึ้นตามหลักกฎหมายและธรรมเนียมปฏิบัติของชาวยุโรป เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบในแง่ลบที่มาพร้อมกับกระแสโลกาภิวัตน์ในรูปของการแผ่ขยายอาณานิคมของประเทศเจ้าอาณานิคมในยุโรป ต้องกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายในสังคมไทย ที่รัฐไทยใช้ในการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้อำนาจและความรุนแรง

ในสังคมไทยอาจกล่าวได้ว่า พระสูตรในพุทธศาสนา คือ อัครคัมภีร์มีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองและกฎหมายของรัฐไทย ในเรื่องการใช้อำนาจความชอบธรรมในการลงโทษ พระสูตร ๆ เริ่มจากการกล่าวถึงความจำเป็นในการที่จะต้องมีผู้ปกครอง ในยามที่เกิดความขัดแย้งขึ้นในหมู่มนุษย์อย่างซ้ำ ๆ จนเป็นที่เดือดร้อนรำคาญใจของหมู่มนุษย์ทั้งหลาย จึงได้มีการแต่งตั้งผู้ปกครองและมอบอำนาจความชอบธรรมให้แก่ผู้ปกครองนั้นในการลงโทษ ดังนี้

“ครั้งนั้นแลพวกสัตว์ที่เป็นผู้ใหญ่จึงประชุมกัน ครั้นแล้วต่างก็ปรับทุกข์กันว่า พ่อเอ๋ยก็การถือเอาสิ่งที่เป็นผู้ใหญ่จึงประชุมกัน ครั้นแล้วต่างก็ปรับทุกข์กันว่า พ่อเอ๋ยก็การถือเอาสิ่งที่เป็นผู้ใหญ่จึงประชุมกัน เพราะบาปกรรมเหล่าใด บาปกรรม

เหล่านั้นเกิดปรากฏแล้วในสัตว์ทั้งหลาย อย่างกระนั้นเลย พวกเราจักสมมติสัตว์
ผู้หนึ่งให้เป็นผู้ว่ากล่าวได้โดยชอบ ให้เป็นผู้ตัดสินได้โดยชอบ ให้เป็นผู้จับไล่
ผู้ที่ควรจับไล่ได้โดยชอบ ส่วนพวกเราจักแบ่งส่วนข้าวสาทิให้แก่ผู้นั้น”⁵⁵

จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองที่ถูกสมมุติขึ้นนี้มีอำนาจ และความชอบธรรมในการลงโทษผู้ที่
ควรลงโทษ เนื่องจากได้รับฉันทานุมัติจากเหล่าสัตว์ทั้งหลาย และเหล่าสัตว์ทั้งหลายนั้นยินยอมให้
ผู้ปกครองลงโทษผู้ที่กระทำความผิด เพราะผู้ที่กระทำความผิดนั้นเป็นผู้ที่ทำความเดือดร้อนให้กับ
เหล่าสัตว์ทั้งหลาย ต่อมาเมื่อสังคมไทยมีความซับซ้อนมากขึ้น แนวคิดเรื่องผู้ปกครองก็กลายมา
เป็นผู้มีบารมีที่ไม่เพียงทำหน้าที่ในการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่ในการ
เป็นผู้รักษาศาสนาและนำมนุษย์ไปสู่ชีวิตที่มีศีลธรรมอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากบทบาทที่ปรากฏอยู่
ในไตรภูมิพระร่วง⁵⁶

แนวคิดและความเชื่อในเรื่องไตรภูมิพระร่วงที่แพร่หลายในสังคมไทย ตั้งแต่อดีตจนถึง
ปัจจุบันได้ช่วยจัดระบบความคิดความเชื่อของผู้คนในแถบนี้เกี่ยวกับเรื่องโลกและจักรวาล โดย
อาศัยกรอบความคิดทางพุทธศาสนาและคติความเชื่อบางอย่างของฮินดู โดยรวมระบบความเชื่อ
ดั้งเดิมของผู้คนในแถบนี้ที่นับถือผี เชื่อในเรื่องวิญญาณและอำนาจสิ่งเร้นลับที่เหนือธรรมชาติให้
เข้ามาอยู่ในกรอบความคิดเดียวกัน โดยใช้คำอธิบายเรื่องกรรม⁵⁷ ซึ่งมีผลทำให้เจ้าของกรรมไปสู่
นรกหรือสวรรค์ และเรื่องนรกสวรรค์นี้เองที่เป็นตัวกำหนดความประพฤติของผู้คนในสังคมไม่ให้
ทำผิดกฎหมายหรือไม่ให้สร้างบาปสร้างกรรมกับผู้อื่น⁵⁸

เรื่องไตรภูมิพระร่วงไม่เพียงแต่ได้ปลูกฝังความเชื่อที่ว่าทำบุญหรือทำความดีเมื่อตายไป
ก็จะได้ขึ้นสวรรค์และถ้าทำบาปหรือทำกรรมชั่วก็ต้องได้รับผลกรรมในนรก แต่ยังสร้างความชอบ
ธรรมให้กับการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทยอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากการลงโทษประหารชีวิต
นักโทษผู้ที่กระทำความผิดร้ายแรงของกฎหมายไทยสมัยโบราณ ที่รัฐพยายามสร้างความชอบ

⁵⁵ ติชมิกาย ปาฎิกวรรค 11/62/63-64.

⁵⁶ พญาสิทธิไทย, ไตรภูมิภคหรือไตรภูมิพระร่วง พระราชนิพนธ์พระมหาธรรมราชาที่ 1 พญาสิทธิไทย, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2526), น. 49. และสมบัติ จันทรวงศ์ และ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ความคิดทางการเมืองไทย, น. 39.

⁵⁷ คำว่ากรรมมีความหมายว่า การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาทั้งดีและไม่ดี ถ้าเป็นการทำดีก็เรียกว่ากรรมดี ถ้าเป็นการทำชั่วเรียกว่ากรรมชั่ว และกรรมยังแยกออกเป็นกายกรรม วาจากรรม มโนกรรม โปรดดูรายละเอียดใน พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์: ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ 11, (กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546), น. 4-5.

⁵⁸ “สรุปผลการสัมมนาเรื่องไตรภูมิพระร่วง,” ใน โอกาสฉลอง 700 ปีลายสือไทย, น. 91-93.

ธรรมให้กับตัวเอง โดยใช้วิธีการลงโทษประหารที่น่าสยดสยองเหมือนอย่างในนรกภูมิที่ปรากฏอยู่ในไตรภูมิพระร่วง เช่น ในพระไอยการกระบดศึกที่ได้มีการตราขึ้นตั้งแต่ในสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 ในสมัยกรุงศรีอยุธยา และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง ซึ่งต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงโปรดเกล้าให้มีการชำระกฎหมายและรวบรวมเข้าไว้ในกฎหมายตราสามดวง หลังจากกฎหมายที่เคยใช้มาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาถูกเผาทำลายในการเสียกรุงครั้งที่ 2 แม้ว่าพระไอยการกระบดศึกนี้จะได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง แต่บทลงโทษและวิธีการประหารชีวิตที่ได้บัญญัติไว้นั้นไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเลย⁵⁹ โดยวิธีการประหารชีวิตที่ได้บัญญัติไว้นั้น จะนำมาใช้ลงโทษผู้ที่กระทำความผิดออกจากรัจ คังต่อไปนี้

“แต่นี้สืบไปเมื่อน้ำ ถ้าผู้ใดบังอาจมักใหญ่ใฝ่สูงคิดกบฏประทุษร้ายต่อพระมหากษัตริย์ จะปลงพระองค์ลงจากเศวตฉัตรก็ดี และโจรคุมพรรคพวกถือสรรพศัตราวุธเข้าปล้นตีเมืองเผาจวนก็ดี ปล้นตีพระนครเผาพระราชนิเวศมณฑลเข็ร สถานวังคลังนางก็ดี ปล้นตีอวาต เผาพระอุโบสถและสังฆาราม จับพระสงฆ์สามเณรและชาวบ้านฆ่าโดยวิธีทารุณโหดร้าย มัดผูกพันแทงลนด้วยคบเพลิงปิ้งย่างเอาแหลนหลาวเสียบร้อย เร่งรัดเอาทรัพย์สินสิ่งของโดยการทารุณกรรม และฆ่าสมณะสามเณรเจ้าทรัพย์ด้วยประการใดก็ดี ฆ่าบิดามารดา คณาญาติครูอุปัชฌาย์จารย์ตาก็ดี แลคนใจร้ายเป็นมฤตกาทิลิเอาองค์พระพุทธรูป พระธรรม มาทุบตีเหยียบย่ำ กระทำการล่วงเกินลามกด้วยประการใดก็ดี และโจรลักทารกไปมิได้กลัวแก่บาปหยาบช้าสาหัส ตัดมือเท้าตัดคอทากรก ถอดเอากำไลแลเครื่องประดับก็ดี ท่านว่ามันจำพวกนี้เป็นผู้ร้ายยิ่งกว่าโจร ให้ลงโทษ 21 สถาน”⁶⁰ ดังนี้

1. ให้ต่อยกระบานศีรษะเลิกออกเสียก่อน แล้วเอาคีมคีบก้อนเหล็กแดงใหญ่ใส่ลงให้มันระดมองศีรษะพลุ่งฟูขึ้นตั้งมือเกี่ยวน้ำส้มพะอุม
2. ให้ถลกหนังข้างหน้าและข้างหลังศีรษะ แล้วหมุนกระหมวดคมเข้าทั้งสิ้น เอาท่อนไม้สอดเข้าแล้วเพิกหนังทั้งหมออกเสีย แล้วเอากรวดทรายขัดคบาลศีรษะให้ขาวเหมือนสังข์

⁵⁹ ประมวลกฎหมาย รัชกาลที่ 1 จุลศักราช 1166 พิมพ์ตามฉบับหลวง ตรา 3 ดวง, เล่ม 2 (กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529), น. 455, 462.

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน, น. 457.

3. ให้เอาขอเกี่ยวปากให้อ้าไว้ แล้วตามประทีปในปาก หรือนัยหนึ่งเอา ลีวคม ๆ แหะผ่าปากจนถึงหมวดหู แล้วเอาขอเกี่ยวให้ปากอ้าไว้ ให้ โลหิตไหลออกเต็มปาก
4. เอาผ้าชุบน้ำมันพันให้ทั่วกาย แล้วเอาเพลิงจุด
5. ให้เอาผ้าชุบน้ำมันพันนิ้วมือทั้งสิบนิ้ว แล้วเอาเพลิงจุด
6. เชือดเนื้อให้เนื้อด้วยหนังเป็นแรงเป็นริ้วอย่าให้ขาดให้เนื้อด้วยหนัง ตั้งแต่ใต้คอกลงไปถึงข้อเท้าแล้วเอาเชือกผูกจำ ให้เดินเหยียบย่ำริ้ว เนื้อริ้วหนังแห่งตน ให้บุคคลรำตีจำให้เดินไปกว่าจะตาย
7. เชือดเนื้อติดหนังไว้เป็นแล่งเป็นริ้วตั้งแต่คอกลงมาถึงเอว แล้วเชือดแต่ เอวให้เป็นแล่งเป็นริ้วลงมาถึงข้อเท้า ทำเนื้อข้างบนนั้นให้เป็นริ้ว ตกปกคลุมลงมาเหมือนนุ่งผ้าคารอง
8. ให้เอาหางเหล็กสวมข้อศอกทั้งสองข้าง ข้อเข่าทั้งสองข้างให้มันแล้ว เอาเหล็กเหล็กสอดลง ในวงเหล็กแบ่งซึ่งตรงลงไว้กับแผ่นดินอย่าให้ ไหวตัวได้ แล้วเอาเพลิงลนให้รอบตัวกว่าจะตาย
9. เอาเบ็ดใหญ่มีคมสองข้างเกี่ยวทั่วกาย เฝงหนังเนื้อแลเอ็นน้อยใหญ่ให้ หลุดขาดออกมากกว่าจะตาย
10. ให้เอามีดคมเชือดเนื้อออกมาทีละตำลึงกว่าจะสิ้นมังสะ
11. ให้แล่ลิ้นพันทั่วกาย แล้วเอาแปรงหวีชุบน้ำแสบกรีดครูดขูดเซาะหนัง แลเนื้อเอ็นน้อยใหญ่ ให้ลอกออกมาให้สิ้น เหลือแต่กระดูก
12. ให้นอนตะแคงแล้วเอาหลาวเหล็กตอกรูหู ให้ติดแน่นกับแผ่นดินแล้ว จับเท้าทั้งสองหันเวียนไปเหมือนบุคคลทำบังเวียน
13. ทำมิให้เนื้อหนังขาด เอาลูกศิลาบดทุบกระดูกให้แหลกย่อย แล้วรวบ ผมเข้า ยกขึ้นหย่อนลง กระทำให้เนื้อเป็นกองเป็นลอม แล้วพับห่อ เนื้อกับกระดูกนั้นทอดวางไว้ ทำให้เหมือนดั่งที่ทำกับฝางซึ่งวางไว้ เช็ดเท้า
14. เลียน้ำมันให้เดือด แล้วราดศีรษะกว่าจะตาย
15. ให้ขังสุนัขร้ายทั้งหลายไว้ ให้อดอาหารหลายวันให้เต็มอยาก แล้ว ปล่อยออกให้กัดทั้งเนื้อหนัง กินให้เหลือแต่กระดูกเปล่า
16. ให้เอาขวานผ่าอกทั้งเป็น แหกออกตั้ง โครงเนื้อ
17. ให้แทงด้วยหอกทีละน้อยกว่าจะตาย

18. ให้ขูดหลุมฝังเพียงเแว แล้วเอาฟางปกกล คลอกด้วยเพลิงพอหน้งใหม่ แล้วไถด้วยไถเหล็กให้เป็นท่อนน้อยใหญ่ เป็นร้วน้อยใหญ่
19. ให้เช็ดเนื้อล้าออกทอดด้วยน้ำมัน แล้วให้กินเนื้อตนเอง
20. ให้ตีด้วยไม้ตะบองสั้นยาว
21. ให้ทวนด้วยไม้หวายทั้งหนาม⁶¹

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับลักษณะวิธีการลงโทษประหารชีวิตที่ได้บัญญัติไว้ ในพระไอยการกระบดศึกกับวิธีการลงโทษในนรกที่ปรากฏอยู่ในไตรภูมิพระร่วง ก็จะเห็นได้ว่ามีวิธีการลงโทษประหารชีวิตในบางลักษณะที่คล้ายกันมากกับการลงโทษในนรก ซ้าร้ายวิธีการลงโทษประหารชีวิตในบางลักษณะจาก 21 วิธี ยังมีความโหดร้ายทารุณมากกว่าในนรกเสียอีก เช่นในนรกที่ชื่อว่าอังคารกาสุนรค เป็นนรกสำหรับผู้ที่เอาทรัพย์ของผู้อื่นที่ตั้งใจให้ไปทำบุญ แต่กลับเอามาใช้เอง ตายไปก็จะโดนขมบาลเอาหอกดาบ และค้อนเหล็กไล่ตีไล่ต้อนให้ตกลงในหลุมถ่านแดงที่ลุกโชน จากนั้นขมบาลจะดักเอาถ่านไฟแดง ๆ ราวรดลงไปที่หัวอีก ถ้าหากว่าปีนหนีขึ้นมาได้ก็จะโดนไล่ตีไล่ต้อนให้ตกลงไปในหลุมอีก⁶² ส่วนในพระไอยการกระบดศึกมีลักษณะวิธีการลงโทษประหารชีวิตที่มีความคล้ายคลึงกันมากกับลักษณะการลงโทษในนรกคือ “วิธีให้เคี้ยวน้ำมันให้เดือดพลุ่งพล่านแล้วรูดสาดลงมาแต่ศีรษะกว่าจะตาย” และ “วิธีให้ต้อยกระบานศีรษะเล็กออกเสี้ยก่อน แล้วเอาคีมคีบก้อนเหล็กแดงใหญ่ใส่ลงให้มันระหมองศีรษะพลุ่งฟูขึ้นดั่งม่อเคี้ยว น้ำส้มพะอุม”

วิธีการลงโทษประหารชีวิตในพระไอยการกระบดศึกแบบแรกนั้น จะเห็นว่ามีลักษณะคล้ายกับการลงโทษในนรกมาก แต่เปลี่ยนจากการใช้ถ่านแดงเป็นน้ำมันเดือดในการราวรดศีรษะ ส่วนวิธีการลงโทษประหารชีวิตในพระไอยการกระบดศึกแบบหลังนั้น มีลักษณะวิธีการลงโทษประหารที่สามารถกล่าวได้ว่าโหดร้ายน่าสยดสยองมากกว่าการลงโทษในนรก ในนรกขมบาลจะดักเอาถ่านไฟแดง ๆ ราวรดลงไปที่ศีรษะโดยตรง ไม่ได้ตีหรือทำให้กะโหลกศีรษะของผู้ถูกลงทัณฑ์แตกแยกออกจากกันจนเห็นสมอง แล้วจึงค่อยเทก้อนเหล็กแดงลงไปให้มันระหมองแตกเหมือนการลงโทษประหารชีวิตในพระไอยการกระบดศึก

จากลักษณะวิธีการลงโทษประหารชีวิต ในพระไอยการกระบดศึกที่มีลักษณะคล้ายกับการลงโทษในนรก แสดงให้เห็นว่ารัฐไทยในสมัยนั้นได้ใช้เนื้อเรื่องในไตรภูมิพระร่วงตอนที่

---

⁶¹ เรื่องเดียวกัน.

⁶² พญาภิไทย, ไตรภูมิภคหรือไตรภูมิพระร่วง พระราชนิพนธ์พระมหารัชมราชาที่ 1 พญาภิไทย,

กล่าวถึงการกระทำความผิดว่าถ้ากระทำความผิดแบบนี้ ก็จะต้องได้รับการลงโทษแบบนี้ในนรกมาใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้อำนาจและวิธีการในการลงโทษของรัฐไทย โดยทำการเลียนแบบลักษณะ และวิธีการลงโทษในนรกที่ปรากฏในไตรภูมิพระร่วงบางอย่างมาใช้ในการกำหนดรูปแบบวิธีการลงโทษประหารชีวิตภายในรัฐ

นอกจากนี้แล้วความเชื่อเรื่องภพภูมิต่าง ๆ และการเวียนว่ายตายเกิดในคำสอนทางพุทธศาสนาที่ปรากฏในไตรภูมิพระร่วง รวมทั้งความเชื่อที่ว่าเมื่อได้ชดใช้กรรม⁶³ ที่ได้ทำไว้หมดแล้ว ก็ไม่ต้องรับการทรมานในนรกต่อไป แต่ได้ขึ้นสวรรค์หรือไปจุติในภพภูมิอื่นเพื่อเสวยบุญที่ได้สะสมมานั้นก็ถูกนำมาสร้างความชอบธรรมให้กับการลงโทษประหารชีวิต ดังจะเห็นได้จากปฏิกิริยาของผู้คนที่มามุ่งดูการประหารชีวิต มีบางคนถึงกับพูดว่า “อีกไม่ช้าก็จะได้เป็นสุขแล้ว”⁶⁴ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการหยั่งรากลึกทางความเชื่อของผู้คนที่ว่า เมื่อนักโทษประหารได้รับการลงโทษประหารชีวิตจากรัฐแล้วก็เป็นเสมือนการไถ่บาป การเยียวยารักษา หรือบรรเทาอาการที่เกิดจากการกระทำความผิดที่นักโทษได้ก่อขึ้น และการรักษาที่ว่านี้ส่งผลกับนักโทษประหารทั้งในโลกนี้และโลกหน้า เพราะเมื่อรัฐได้สถาปนาตนขึ้นเป็นพระเจ้าที่สามารถตัดสินความผิดของผู้คนในรัฐได้ก็เป็นเสมือนกับท่านท้าวพญายมในนรกภูมิ ดังนั้นการรับกรรมจากรัฐซึ่งในที่นี้คือการลงโทษประหารชีวิต จึงเป็นเสมือนกับการรับกรรมจากรกภูมิ และเมื่อรับกรรมไปแล้วก็ย่อมต้องถึงเวลาที่จะเสวยความสุขในภพภูมิอื่นหรือโลกอื่นของนักโทษประหาร (ที่ไม่ใช่โลกนี้)⁶⁵

นอกจากพระไอยการกระบดศึก ซึ่งได้แก่ คดีความผิดฐานเป็นกบฏต่อพระมหากษัตริย์หรือต่อบ้านเมือง ความผิดที่เกี่ยวกับพฤติกรรมอันควรหรือไม่ควรในยามศึกสงครามการพกพาอาวุธในจวนเจ้าเมือง เมืองหลวงและพระราชวัง การสังหารพระ ปล้นวัด และคดีความผิดที่ก่อขึ้น

---

⁶³ กรรมในความหมายตามพระพุทธศาสนาเป็นคำกลาง ๆ ซึ่งหมายถึงกรรมดีหรือกรรมชั่วก็ได้ แต่ในสังคมไทยเมื่อกล่าวถึงคำว่ากรรมโดยทั่วไปหมายถึงกรรมชั่วหรือบาปกรรม และกรรมในทัศนะของคนไทยยังผูกโยงเข้ากับเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ วิชา บารมี โปรดดูรายละเอียดใน พระเมธีธรรมาภรณ์, “กรรม,” ใน ความคิดและภูมิปัญญาไทย คำ: ร่องรอยความคิด ความเชื่อไทย, (กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535) น. 112-121. และกรรมในที่นี้ผู้เขียนหมายถึงผลของกรรมชั่ว

⁶⁴ เอนก นาวิกมูล, หญิงชาวสยาม, น. 109.

⁶⁵ การที่นักโทษประหารจะพบความสุขในภพหน้าหลังจากที่โดนประหารชีวิตนั้น เมื่อมองในแง่ความเชื่อทางศาสนาทางพุทธศาสนา บงกช สัจจานันต์ ให้ความเห็นว่า การให้นักโทษประหารฟังการเทศนาจากพระสงฆ์เป็นครั้งสุดท้ายก่อนการประหารชีวิตนั้น ช่วยทำให้จิตใจของนักโทษประหารสงบลง และเกิดความสำนึกตน ซึ่งเป็นการทำให้จิตใจบริสุทธิ์เพื่อที่จะได้พบกับความสุขในภพหน้า โปรดพิจารณา บงกช สัจจานันต์, “โทษประหารชีวิตในทัศนะของพระอาจารย์ผู้สอนที่มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534), น. 25-27.

อันขัดกับศีลธรรมอันดี เช่น มาตาปิตุฆาต การทรมาน จองจำผู้คนหรือฆ่าทาส โดยเฉพาะเด็กเล็ก รวมถึงการกระทำที่เป็นการลบหลู่ศาสนา และพระพุทธรูป⁶⁶ แล้วในกฎหมายตราสามดวงยังได้บัญญัติการลงโทษประหารชีวิตไว้ในกฎหมายที่เรียกว่า พระไอยการอาญาหลวง ได้แก่ คดีความผิดมุ่งร้ายต่อพระมหากษัตริย์และราชวงศ์ การให้ที่פקผู้ต้องโทษ การขัดขืนการจับกุม การเปลี่ยนแปลงคำให้การ การน้อราษฎ์บังหลวงและการพันแทงกันถึงตาย ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการกระทำที่ถือว่าเป็นการทำลายความสงบสุขของแผ่นดิน หรือความสงบสุขของพระเจ้าแผ่นดิน⁶⁷

จะเห็นได้ว่าการลงโทษประหารชีวิตในกฎหมายตราสามดวงหรือกฎหมายไทยก่อนที่จะได้มีการปฏิรูประบบกฎหมายและการศาลของไทยในสมัยรัชกาลที่ 5 นั้น จะใช้ก็ต่อเมื่อเป็นความผิดขั้นร้ายแรงที่เรียกได้ว่าเป็นความผิดต่อแผ่นดินและ/หรือเป็นความผิดต่อพระเจ้าแผ่นดิน เนื่องจากพระองค์ทรงเป็นเจ้าของแผ่นดิน ความผิดต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนในแผ่นดินของพระองค์ ไม่ว่าจะเป็นการให้ที่פקผู้ต้องโทษ การขัดขืนการจับกุม การเปลี่ยนแปลงคำให้การ ย่อมต้องถือเป็นความผิดในการล่วงพระราชอำนาจ และการน้อราษฎ์บังหลวง การพันแทงกันถึงตาย ก็ย่อมเป็นความผิดในการทำให้พระมหากษัตริย์ทรงเสียพระราชสมบัติและข้าแผ่นดิน เพราะทรัพย์สินในแผ่นดินและชีวิตของผู้คนถือเป็นสิทธิขององค์พระมหากษัตริย์ ด้วยว่าทรงเป็นเจ้าของ) ชีวิตและเจ้า(ของ)แผ่นดิน ผืนแผ่นดินและทุกชีวิตที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินนี้ย่อมถือเป็นของพระองค์ แม้แต่การกระทำที่เป็นการลบหลู่ศาสนาก็ถือเป็นความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ เนื่องจากพระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์แห่งพระศาสนา ตามความเชื่อของพุทธศาสนาลัทธิมหายาน รวมถึงศาสนาฮินดู ที่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวง ในบทพระธรรมศาสตร์ที่กล่าวว่าพระมหากษัตริย์หรือพระเจ้าสมมุติราชทรงเป็นภาคหนึ่งของพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรที่เกิดมาเพื่อสร้างบารมี และในหนึ่งในหลาย ๆ วิธีในการสร้างบารมีก็คือการอุปถัมภ์พระศาสนา⁶⁸

⁶⁶ สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน และ สหพันธ์สิทธิมนุษยชน, “โทษประหารชีวิตในประเทศไทย.” ใน สัมมนาระดับชาติเรื่องการลงโทษประหารชีวิต เมื่อวันที่ 3-4 กรกฎาคม 2549), น. 9-10.

⁶⁷ เรื่องเดียวกัน.

⁶⁸ ประมวลกฎหมาย รัชกาลที่ 1 จุลศักราช 1166 พิมพ์ตามฉบับหลวง ตรา 3 ดวง, เล่ม 1 (กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529), น. 9. แต่ถ้าจะมองในแง่ของอำนาจการปกครองก็จะได้มุมมองที่แตกต่างไปในเหตุแห่งความจำเป็นที่พระมหากษัตริย์ไทยจำเป็นต้องปกป้องและธำรงรักษาพระศาสนา ความจำเป็นนั้นเกี่ยวเนื่องจากการที่พระมหากษัตริย์ไทยได้สร้างความชอบธรรมในการใช้อำนาจผ่านทางความเชื่อทางศาสนาพุทธ ดังนั้นการกระทำที่เป็นการลบหลู่และทำลายพระศาสนาจึงเท่ากับเป็นการกระทำที่ทำลายฐานอำนาจในการสร้างความชอบธรรมของพระมหากษัตริย์ไทย

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีความพยายามที่จะพัฒนาสยามประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าเพื่อให้เป็นที่ยอมรับจากประเทศเจ้าอาณานิคมทั้งหลายเพื่อป้องกันภัยคุกคามจากภายนอกประเทศ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องพยายามแก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของคนในบังคับของต่างชาติซึ่งถือว่าเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงภายในประเทศ กล่าวคืออำนาจในการตัดสินใจตัดสินคดีความของศาลสยามก็ถูกจำกัด ไม่สามารถตัดสินคดีความได้ถ้าเป็นคดีที่คนในบังคับของประเทศเจ้าอาณานิคมทั้งหลายตกเป็นโจทก์หรือจำเลย ไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรืออาญา ไม่ว่าจะเป็นคดีที่มีความร้ายแรงหรืออุกฉกรรจ์แค่ไหน⁶⁹

สยามประเทศตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยการใช้อ้างอิงที่ว่าสยามรัฐไม่รู้หลักกฎหมายและธรรมเนียมปฏิบัติของชาวยุโรป หรือกฎหมายของสยามรัฐมีความโหดร้ายป่าเถื่อน จึงไม่ควรนำมาใช้ในการตัดสินคดีความที่เกิดกับชาวยุโรปได้ ดังนั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ จึงได้พยายามแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบกฎหมายไทยให้มีความเจริญตามแบบอย่างประเทศในยุโรป นอกจากนี้จะจ้างที่ปรึกษาชาวต่างชาติให้ทำงานในกระทรวงต่าง ๆ แล้วยังได้มีการจ้างที่ปรึกษากฎหมายประจำศาลต่าง ๆ อีกทั้งยังได้มีการแก้ไขกฎหมาย เปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติ และวิธีการพิจารณาคดีของศาล ผลก็คือมีการแก้ไขสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ในวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2450 โดยฝ่ายฝรั่งเศสยินยอมให้คนในบังคับบางส่วนขึ้นศาลธรรมดาของสยาม แต่สยามต้องยกเมืองพระตะบอง เสียมราฐ และศรีโสภณให้แก่ฝรั่งเศส และฝรั่งเศสจะยกเลิกศาลต่างประเทศ ก็ต่อเมื่อสยามประเทศได้ประกาศใช้ประมวลกฎหมายอย่างครบถ้วนตามแบบอย่างประมวลกฎหมายของประเทศในยุโรป ส่วนฝ่ายอังกฤษนั้น สยามก็ได้ทำสัญญาในลักษณะเดียวกันเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2452 คือฝ่ายอังกฤษยินยอมให้คนในบังคับบางส่วนขึ้นศาลธรรมดาของสยาม โดยแลกกับเมืองกลันตัน ไทรบุรี ตรังกานู และปะลิส รวมทั้งเกาะใกล้เคียง⁷⁰

ประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ได้มีการบัญญัติลักษณะการลงโทษไว้ในมาตรา 12 ดังนี้ “มาตรา 12 อาญาสำหรับลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ท่านกำหนดไว้เป็น 6 สถานดังนี้

สถานหนึ่ง	ให้ประหารชีวิต
สถานหนึ่ง	ให้จำคุก

⁶⁹ ดิเรก ชัยนาม, การสิ้นสุดแห่งสภาพนอกอาณาเขตต์ในกรุงสยาม, (กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), น. 30-35. (ที่ระลึกวันคล้ายวันสถาปนาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ครบรอบ 55 ปี วันที่ 14 มิถุนายน 2547). และชาญชัย แสวงศักดิ์, อิทธิพลของฝรั่งเศสในการปฏิรูปกฎหมายไทย, น. 20-25.

⁷⁰ ดิเรก ชัยนาม, การสิ้นสุดแห่งสภาพนอกอาณาเขตต์ในกรุงสยาม, น. 32-38.

สถานหนึ่ง	ให้ปรับ
สถานหนึ่ง	ให้อยู่ภายในเขตอันมีกำหนด
สถานหนึ่ง	ให้ริบทรัพย์
สถานหนึ่ง	ให้เรียกประกันทัณฑ์บน” ⁷¹

มาตรา 13 บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิต ท่านให้เอามันไปตัดศีรษะเสีย”⁷² ดังนั้นการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทยที่ยาวนานนับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนกระทั่งถึง ร.ศ. 127 ในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ที่ได้อนุญาตให้มีการประหารชีวิตด้วยวิธีที่การทรมานนักโทษประหารให้ตายช้า ๆ และการลงโทษประหารชีวิตที่มาพร้อมกับการริบทรัพย์สินลูกเมีย การเนิ่นยติ และการประจานก็เป็นอันยุติลงคงเหลือแต่การลงโทษประหารชีวิตโดยการตัดศีรษะด้วยดาบเพียงอย่างเดียว

ลักษณะความผิดที่จะต้องรับการลงโทษประหารชีวิตในประมวลกฎหมายอาญา ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) คือความผิดประทุษร้ายต่อพระเจ้าอยู่หัว พระบรมราชตระกูล และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ถ้าผู้ใดรู้เห็นเป็นใจหรือรู้แล้วทำเป็นเฉยเสียก็ได้รับโทษประหารชีวิตเท่ากัน ความผิดฐานเป็นกบฏซึ่งรวมไปถึงการทำลายรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงราชประเพณีการปกครอง หรือการแย่งเอาพระราชอาณาจักรส่วนใดส่วนหนึ่ง การฆ่าคนตายโดยเจตนา และการปล้นทรัพย์อันเป็นเหตุให้เจ้าทรัพย์ถึงแก่ความตาย⁷³

เมื่อเปรียบเทียบลักษณะความผิดที่มีโทษถึงตายในประมวลกฎหมายอาญา ร.ศ. 127 กับลักษณะความผิดที่มีโทษถึงตายในกฎหมายตราสามดวงนั้น จะเห็นได้กฎหมายตราสามดวงจะระบุรายละเอียดปลีกย่อยที่ชัดเจนกว่า เช่น ความผิดในการพกพาอาวุธในกฎหมายตราสามดวงจะระบุอย่างชัดเจนว่าในยามศึกสงครามห้ามในนำอาวุธเข้าจวนเจ้าเมือง เมืองหลวง และพระราชวัง ไม่เช่นนั้นจะมีโทษถึงตาย หรือในการเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์นั้นก็บัญญัติอย่างชัดเจนถึงผู้มีบรรดาศักดิ์เท่านี้มิผู้ติดตามได้ก็คน ส่วนในประมวลกฎหมายอาญา ร.ศ. 127 จะบัญญัติฐานความผิดไว้กว้างกว่า ไม่ได้มีการลงรายละเอียดปลีกย่อยว่า ฐานความผิดนี้ถ้าผู้ทำมีบรรดาศักดิ์นี้จะได้รับโทษอย่างไร แต่โดยหลักใหญ่ใจความแล้วก็ยังเป็นการลงโทษประหารชีวิตแก่ผู้ที่ทำลายฐานอำนาจและความชอบธรรมของรัฐไทย ไม่ว่าจะเป็นการประทุษร้ายต่อพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ซึ่ง

⁷¹ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127, (กรุงเทพฯ: สุทรไพศาล, 2530), น. 14.

⁷² เรื่องเดียวกัน.

⁷³ เรื่องเดียวกัน, น. 46-48, 50, 55, 107-108.

เป็นการทำลายผู้ถือครองอำนาจรัฐโดยตรง กับการทำลายชีวิตราษฎรซึ่งเป็นการทำลายฐานกำลังอำนาจของรัฐ

ในสมัยรัชกาลที่ 7 ภายหลังจากปฏิวัติเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ได้สถาปนากองการปกครองระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญขึ้น ซึ่งเป็นการสิ้นสุดระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในประเทศไทย รัฐบาลได้ทำการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา 13 โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2477 โดยให้เปลี่ยนวิธีการลงโทษประหารชีวิตจาก “ผู้ใดต้องคำพิพากษาให้ลงอาญาประหารชีวิต ท่านให้อำนาจไปตัดศีรษะ” มาเป็น “ผู้ใดต้องคำพิพากษาให้ลงอาญาประหารชีวิต ท่านให้อำนาจไปยังเสียให้ตาย” ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยวิสามัญเพื่อแก้ไขกฎหมาย เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2477 นายกรัฐมนตรี นายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา แถลงต่อที่ประชุมว่า

“...การแก้มาตรานี้ก็โดยเหตุที่เห็นว่าการประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะนั้นเป็นสิ่งที่น่าสยดสยองอย่างยิ่ง สยดสยองสำหรับผู้ที่ถูกประหาร ผู้ประหาร และผู้มีหน้าที่ควบคุมโดยทั่วไป บางครั้งเป็นการทรมานอย่างน่าเวทนา เพ็ชฌฆาตบางคนของเราไม่มีความชำนาญพอในการนี้ มีการฟันพลาดบ่อย ๆ บางครั้งมีเสียงโอดครวญอย่างน่าสงสารเพราะแทนที่จะฟันคอ ไปถูกบนศีรษะข้าง บนหลังข้าง การเตรียมนักโทษก่อนประหารก็ดูเป็นการใหญ่โต ซึ่งเป็นการทรมานมากขึ้นอีก จนนักโทษบางคนเป็นบ้าไป หรือเกือบเป็นบ้าไป อนึ่ง คำใช้จ่ายในการจ้างเพ็ชฌฆาตและเตรียมการทำงานครั้งหนึ่ง ๆ เป็นเงินมิใช่น้อย ถ้าเปลี่ยนเป็นวิธียิงเสียจะทุ่นค่าโสหุ้ยมาก และจะไม่มีการทรมานดังข้างต้นและจะไม่เป็นที่น่าสยดสยองต่อใครมากนัก และไม่ต้องมีการเตรียมอย่างไร อย่างมากก็เพียงพาไปยืนเอาผ้าปิดตานั่น...”⁷⁴

นอกจากเหตุผลที่พระยาพหลพลฯ ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงการลงโทษประหารชีวิตจากการประหารชีวิตด้วยดาบ มาเป็นการประหารชีวิตด้วยการยิงเป้านั้น อีกเหตุผลหนึ่งน่าจะมาจากนโยบายการสร้างชาติที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6

---

⁷⁴ “รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๕/๒๔๗๗ สมัยวิสามัญ สมัยที่ 2 วันจันทร์ที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2477,” ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญา, (กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขานุการสภาผู้แทนราษฎร, 2477), น. 547. ;ชาวเรศน์ จารุบุญย์, เพชรฆาตคนสุดท้าย (๒), น. 54-55 และคำพูน บุญทวี, เพชรฆาตผู้ฆ่าคนไม่ผิดกฎหมาย, น. 70.

ต่อมาจนถึงในสมัยรัชกาลที่ 8 คือตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 2470 ถึงต้นทศวรรษที่ 2480 คือการกำหนดสถานะภาพความเป็น “ชาติไทย” ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการสร้างประเทศไทยให้เป็นประเทศมหาอำนาจในเขตแหลมทอง⁷⁵

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ได้ทรงใช้กุศโลบายการรวมชาติให้ยิ่งใหญ่ด้วยการปลุกเร้าความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ให้คนในสังคมรู้สึกว่าเป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนหนึ่ง มีจุดหมายและผลประโยชน์ร่วมกันในการพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญ และมีการอารยธรรมแบบอภิชนแนววิกตอเรียของอังกฤษ โดยการส่งเสริมทางด้านการศึกษา ศิลปะ วรรณกรรม ส่งเสริมให้รู้จักหน้าที่ของพลเมืองที่ดีและมีสมบัติผู้ดีตามแบบอย่างผู้ดีอังกฤษ โดยการสร้างชาติให้ยิ่งใหญ่นี้มีสถาบันหลักที่เป็นแกนกลางคือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดการหลอมรวมกันระหว่างสถาบันทั้งสามแล้ว ยังทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางหรือศูนย์กลางของชาติ⁷⁶

เมื่อต้องการสร้างชาติให้ยิ่งใหญ่ในเขตแหลมทอง โดยการพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญและความมีอารยธรรมแบบอภิชนแนววิกตอเรียของอังกฤษ ผ่านทางการศึกษาสมัยใหม่ ก็ทำให้เกิดความรู้สึกว่าการลงโทษประหารชีวิตด้วยดาบนั้นมีความล้าหลังป่าเถื่อน ไม่สมกับความ เป็นประเทศที่มีวัฒนธรรม และความเป็นผู้ดีแบบอังกฤษก็ดูจะไม่ค่อยเข้ากันเท่าไรกับการร้ายรำทำ การประหาร และการตั้งเครื่องสังเวทรวงสรวงเทวดาก่อนการประหารชีวิตแบบไทยโบราณ

นอกจากนี้แล้วยังได้มีการแก้ไขกฎหมายอาญามาตรา 14 ซึ่งเป็นการลดทอนพระราช อำนาจของพระมหากษัตริย์ลง แต่เดิมกฎหมายอาญามาตรา 14 บัญญัติไว้ว่า “ถ้าจะลงอาญาประหาร ชีวิตแก่ผู้ใด ท่านให้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาเสียก่อน ต่อได้รับพระราชทานพระบรมรา ชานุญาตแล้วจึงให้นำตัวมันไปประหารชีวิต ณ ตำบลและเวลาที่เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ในการนั้นจะ เห็นสมควร” เปลี่ยนเป็น “ถ้าจะลงอาญาประหารชีวิตแก่ผู้ใด ท่านให้อาตัวไปประหารชีวิต ณ ตำบลและเวลาที่เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ในการนั้นจะเห็นสมควร...”⁷⁷

การตัดข้อความว่า “ถ้าจะลงอาญาประหารชีวิตแก่ผู้ใด ท่านให้นำความขึ้นกราบบังคม ทูลพระกรุณาเสียก่อน” ออกจากกฎหมายอาญาก็เพื่อที่จะทำลายฐานอำนาจและความชอบธรรมใน

⁷⁵ สายชล สัตยานุรักษ์, ชาติไทยและความเป็นไทยโดยหลวงวิจิตรวาทการ, น. 61-62.

⁷⁶ Thongchai Winichakul, *Siam Mapped: A History of the Geo-Body of a Nation*, p. 3 ;

ธีรยุทธ บุญมี, *ชาตินิยมและหลังชาตินิยม*, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร, 2546), น. 104 และชาญวิทย์ เกษตรศิริ และธำรงค์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, *ปฏิวัติ 2475*, น. 59.

⁷⁷ *กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127*, น. 15 และ “รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๕/๒๔๘๗ สมัย วิชาสามัญ สมัยที่ 2 วันจันทร์ที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2477,” *ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญา*, น. 547.

การลงโทษประหารชีวิตแบบเดิมที่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นเจ้าของชีวิตในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ออกไปจากไปสังคมไทย แล้วแทนที่ด้วยกระบวนการใช้อำนาจแบบใหม่ที่รัฐบาลสามารถนำมากล่าวอ้างในการสร้างความชอบธรรมในการลงโทษประหารชีวิตได้ ซึ่งก็คือกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งแน่นอนว่าเมื่อนำร่างแก้ไขพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้นทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ เพื่อให้พระองค์ทรงลงพระปรมาภิไธย พระองค์ก็ไม่ทรงเห็นชอบ และไม่ได้ลงพระปรมาภิไธย⁷⁸ เพราะนอกจากจะเป็นการลดพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ลงในทางกฎหมายแล้ว ยังเป็นการทำลายฐานะของพระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นเจ้าของชีวิตในคติความเชื่อแบบเดิม แล้วแทนที่ด้วยกระบวนการใช้อำนาจแบบใหม่ที่รัฐสามารถนำมากล่าวอ้างในการสร้างความชอบธรรมได้ ซึ่งก็คือกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ภายหลังการเลือกตั้งปีพุทธศักราช 2544 ทำให้ได้รัฐบาลที่มาจากพรรคการเมืองใหญ่เพียงพรรคเดียวและนายกที่มาจากการเลือกตั้งพร้อมกับคดีชุกหุน นายกรัฐมนตรีชุดนั้นมีนโยบายที่ต้องการพัฒนาศักยภาพของคนไทย และเศรษฐกิจไทยให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ ในขณะที่เดียวกันสังคมไทยก็ต้องเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่มาพร้อมกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย และทำให้สังคมทุกหนแห่งถูกเชื่อมเข้าเป็นสังคมโลก ที่ไม่ว่าจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นและเกิดขึ้นที่ไหนในโลกใบนี้ ผู้คนก็จะเกิดความรู้สึกร่วมกันว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกใบนี้⁷⁹

ความคิดและความรู้สึกที่ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกนี้ สนับสนุนให้ความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ก่อตัวขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ให้มีความเข้มข้นขึ้น แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนนี้ก่อตัวขึ้น ก็เนื่องมาจากสงครามในครั้งนั้นแสดงให้เห็นว่าระบบกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่นั้น ไม่สามารถป้องกันการกระทำที่โหดร้ายทารุณไร้มนุษยธรรมที่มนุษย์กระทำต่อกันได้ ดังนั้นภายหลังสงครามจึงได้มีการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติ เพื่อส่งเสริมและปกป้องสันติภาพและความมั่นคงของโลก และกฎบัตรข้อแรกของสหประชาชาติ

---

⁷⁸ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127, น. 162. ถึงแม้ว่าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ เจ้าอยู่หัวไม่ได้ลงพระปรมาภิไธย แต่การผ่านร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาญา พุทธศักราช 2477 (ฉบับที่ 6) ก็กระทำโดยการอาศัยอำนาจตามมาตรา 39 แห่งรัฐธรรมนูญ โปรดดู “คำสั่งนายกรัฐมนตรี” ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127, (กรุงเทพฯ: สุทรไพศาล, 2530), น. 162.

⁷⁹ Arjun Appadurai, Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1996), p. 4.

ก็คือ “การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเป็นสากล โดยไม่เลือกปฏิบัติในเรื่องเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา”⁸⁰

เมื่อสังคมเกิดความรู้สึกร่วมว่าเป็นส่วนหนึ่งในโลกใบเดียวกันนี้ เมื่อรวบรวมกับความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนก็ทำให้นโยบายการปราบปรามยาเสพติดที่จริงจังและรุนแรงของนายทักยิม ชินวัตร ที่ได้ประกาศในรายการ “นายกฯ ทักยิมคุยกับประชาชน” เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2546 ว่า “ผมขอบอกเลยว่าจะรุนแรง... ให้รู้ว่าค่าแล้วอันตราย ท่านอาจถูกยิงตาย จำคุก ประหารชีวิต”⁸¹ นั้นได้รับการต่อต้านจากประชาคมโลกและกลุ่มสิทธิมนุษยชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ แต่ประชาชนส่วนใหญ่และรวมถึงสื่อในประเทศกลับให้การสนับสนุนนโยบายนี้

82

การประกาศนโยบายของท่านนายก ฯ ในวันนั้น ก็ทำให้ผู้คนล้มตายเป็นราวกับเป็นใบไม้ร่วง แต่ท่านนายก ฯ ก็ยังคงเดินหน้าดำเนินนโยบายที่ก่อให้เกิดความรุนแรงดังกล่าวนี้ต่อไปพร้อมกับออกมาได้กลุ่มที่แสดงความคัดค้านเป็นระยะ ๆ ว่า “ยูเอ็นไม่ใช่พ่อผม” “คนคัดค้านจะทำให้การแก้ไขปัญหาเสพติดไม่ประสบผลสำเร็จ คนคัดค้านเป็นคนไทยรีเปลา คนคัดค้านไม่รักชาติ”⁸³ นโยบายการปราบปรามยาเสพติดในครั้งนั้นถือว่าเป็นนโยบายที่จริงจังและรุนแรงที่อาจนับได้ว่าถึงขั้นรุนแรงมากที่สุดในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย (ที่เพียงแต่การใช้นโยบายเดียวก็ทำให้มีผู้คนที่ (อาจ) เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเสียชีวิตไปกว่า 2000 คน⁸⁴) เมื่อมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 29/2546 ลงวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2546 เรื่องการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด กำหนดให้วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 เป็นวันเริ่มลงมือปฏิบัติการ และเมื่อประกาศ

---

⁸⁰ อัจฉรา ฉายากุล, ข้อมูลพื้นฐาน กลไกสิทธิมนุษยชนในระบบสหประชาชาติ, (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2546), น. 2.

⁸¹ ทีมข่าวการเมือง, “ยุทธการ 90 วัน อันตราย กุดหัวนักค้ายาบ้า,” เนชั่นสุดสัปดาห์ 11 (17 กุมภาพันธ์ 2546): 22.

⁸² ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในเชิงอรรถที่ 2 ในบทนำว่าข่าวและบทความที่เกี่ยวกับนโยบายการทำสงครามปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลทักยิม 1 ในช่วงตั้งแต่เริ่มประกาศนโยบายในเดือนกุมภาพันธ์จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2546 ข่าวและบทความส่วนใหญ่แสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนและความพอใจของประชาชนต่อนโยบายนี้ เช่น เทพชัย หย่อง, “ชัยชนะ สงครามยาเสพติด...จะยั่งยืนแค่ไหน?”, เนชั่นสุดสัปดาห์ 12 (1-7 ธันวาคม 2546): 98, ทีมข่าวการเมือง, “ถ้า ‘ไอ้โม่ง’ วงราชการ-การเมือง เป้าใหญ่สงครามยาเสพติด ‘เดือนร้อน,’” เนชั่นสุดสัปดาห์ 11 (10 มีนาคม 2546): 14-15, และอาชญา ข่าวสด, “3 เดือนอันตรายสงครามยาเสพติดสวมรอยฆ่าตัว ปท. แก๊งยาบ้าตายเกลื่อน,” มติชนสุดสัปดาห์ 23 (7-13 กุมภาพันธ์ 2546): 89.

⁸³ ทีมข่าวการเมือง, “ยุทธการ 90 วัน อันตราย กุดหัวนักค้ายาบ้า,” เนชั่นสุดสัปดาห์ 11 (17 กุมภาพันธ์ 2546): 22.

⁸⁴ เทพชัย หย่อง, “ชัยชนะ สงครามยาเสพติด...จะยั่งยืนแค่ไหน?”, เนชั่นสุดสัปดาห์ 12 (1-7 ธันวาคม 2546): 98

สงครามดังกล่าวแล้ว รัฐบาลยังใช้ตัวเลขและข้อมูลในเดือนเดียวกันนี้ที่มีผู้ถูกคำพิพากษาตัดสินลงโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดถึง 18 คน ในหนังสือแสดงผลการดำเนินงานของรัฐบาล⁸⁵

หนังสือค่วนที่สุดของทางราชการในสมัยรัฐบาลทักษิณ เรื่องนโยบายและแนวทางการดำเนินงานต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 ลงนามโดยนายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช ซึ่งดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย ในฐานะรองผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด กระทรวงมหาดไทย สั่งการให้ผู้ว่าราชการการทุกจังหวัดและผู้อำนวยการศูนย์ฯ ทั่วประเทศ ให้จัดการผู้ค้ายาเสพติดด้วยความเด็ดขาดเพราะพวกนี้ “ทำเพื่อตัวเองล้วน ๆ เป็นความชั่วร้ายร้อยเปอร์เซ็นต์ ไม่มีคำว่าหลงผิด ไม่มีคำว่ากลับใจ” และเราต้องตระหนักว่า “ผู้ค้ายาเสพติดคือผู้ทรยศต่อชาติ ต้องขจัดให้สิ้น ขออย่าได้เมตตาปราณี เพราะทำลายคนไทย ทำลายชาติและศาสนา” และยังระบุว่ามีเป้าหมายในการดำเนินการคือปราบปรามผู้ผลิตหรือผู้ค้ายาเสพติดด้วยการลดยอด 3 กรณี คือ “ถูกจับกุม วิสามัญ หรือเสียชีวิต (สิ้นอายุขัยด้วยเหตุต่าง ๆ)”⁸⁶ เป้าหมายในการลดยอดด้วย 2 วิธีแรกพอจะทำความเข้าใจได้ แต่กรณีสุดท้ายนี้ดูเหมือนคำสั่งจะสั่งการราวกับว่า “การสิ้นอายุขัยด้วยเหตุต่าง ๆ” นั้น จะสามารถสั่งการให้เกิดขึ้นได้จริง เพราะภายหลังจากที่ได้มีการออกคำสั่งดังกล่าว ก็ปรากฏมีผู้เสียชีวิตที่ (อาจ) เป็นผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยสาเหตุต่าง ๆ จำนวนมาก

การใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดนี้อาจถูกตั้งคำถามจากสังคมว่ากระทำไปเพื่อผลประโยชน์ของใครกันแน่ ถ้ามองในแง่ของอาชญาวิทยาสถาบันกมาร์กซ์ก็อาจจะมองว่าการที่รัฐบาลทักษิณ 1 ประกาศใช้นโยบายที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในสังคมในครั้งนี้ก็เพื่อที่จะส่งเสริมและปกป้องผลประโยชน์บางอย่างของกลุ่มผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมือง⁸⁷ จากการใช้นโยบายทางเศรษฐกิจแนวใหม่ของรัฐบาลทักษิณที่ถูกเรียกว่าทักษิโนมิกส์ เป็นนโยบายในการกระตุ้นตลาดภายในประเทศโดยการส่งเสริมการเพิ่มจำนวนผู้ผลิต และผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพให้มากขึ้น และเพื่อให้

⁸⁵ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ผลการดำเนินการที่สำคัญตามนโยบายรัฐบาล ปีที่ 2 รัฐบาล

ฟื้นตำรวจโททักษิณ ชินวัตร (26 กุมภาพันธ์ 2545 – 26 กุมภาพันธ์ 2546), (กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2546), น. 52.

⁸⁶ ยุติธรรม, “เปิดโปงสิ่งมาตัดตอน ต้องตายไม่ให้เกิดกลับใจ,” ไทยโพสต์ (23 พฤศจิกายน 2549): 3.

⁸⁷ Ian Taylor, Paul Walton, and Jock Young, “Marx, Engels, and Bonger on Crime and Social Control,” In Criminological Theories: Bridging the Past to the Future, ed. Suzette Cote (London: Sage Publications, Inc., 2002), p. 228.

ประเทศไทยกลายมาเป็นประเทศที่ร้ายวตามแบบอย่างประเทศอุตสาหกรรม⁸⁸ ดังนั้นการที่ประเทศมีปัญหาเสียดิต ก็ย่อมทำให้ทรัพยากรบุคคลของรัฐไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่จะสามารถนำพาประเทศไปสู่ความเจริญแบบประเทศอุตสาหกรรมที่เจริญได้ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดปัญหาสังคมอื่น ๆ อีกตามมา รัฐบาลจึงจำเป็นต้องจัดปัญหาเสียดิตเพื่อสร้างสังคมที่เข้มแข็งเป็นฐานการผลิตในการส่งเสริมนโยบายทางเศรษฐกิจดังกล่าว

อย่างไรก็ตามรัฐ หรือรัฐบาลที่ใช้นโยบายจัดการปราบปรามเสียดิตที่แข็งแกร่งจนก่อให้เกิดความรุนแรงในสังคมนี้ รัฐบาลทักษิณ 1 ก็ได้ตระหนักถึงการกระทำที่โหดร้ายของตัวเองที่ทั่วโลกอาจจะไม่ให้การยอมรับและต่อต้านนโยบายนี้ จนนำไปสู่การต่อต้านรัฐบาลและนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล ดังนั้นสิ่งที่รัฐบาลนี้จำเป็นต้องทำคือควบคุมประชาชนและสื่อ⁸⁹ ของตนเองเอาไว้ให้ได้ เพื่อใช้เป็นฐานในการสร้างความชอบธรรม และสองก็คือการทำให้ประชาคมโลกพอใจหรืออย่างน้อยก็ไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายภายในประเทศ

ดังนั้นการที่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษประหารชีวิตจากการยิงเป้ามาเป็นประหารชีวิตโดยการยิงนั้น นอกจากจะเป็นเพราะประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีกติกา ระหว่างประเทศ ตามข้อตกลงของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Convention on Civil and Political Rights 1996)⁹⁰ และในฐานะประเทศที่ร่วมเป็นภาคีนี้ ประเทศไทยจึงได้ทำการแก้กฎหมายการลงโทษทางอาญาของไทยเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศและหลักสิทธิมนุษยชนสากล และในขณะเดียวกันก็ยังเป็นการลดกระแสต่อต้านจากสหประชาชาติและประชาคมโลกต่อนโยบายที่แข็งแกร่งของไทย

ข้อตกลงของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองนั้นทำให้ประเทศไทยต้องตระหนักถึงกติกาข้อที่ว่าด้วยการห้ามการลงโทษประหารชีวิตและการลงโทษที่โหดร้ายทารุณ ที่ได้บัญญัติไว้ในบทบัญญัติข้อที่ 6 และข้อที่ 7 ดังนี้⁹¹

บทบัญญัติข้อ 6

---

⁸⁸ ผาสุก พงษ์ไพจิตร, “ทักษิณโหมมิกส์,” ใน ทักษิณโหมมิกส์. (กรุงเทพฯ: สถาบันวิจิตรทัศน์, 2547), น. 110-111.

⁸⁹ Dave Grossman, On Killing: The Psychological Cost of Learning to Kill in War and Society, p. 215.

⁹⁰ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, “คุกไทยในฝันและ...จุดพลิกผันสู่การตายอย่างสงบ,” (ใน Law Expo 2005, งานสัมมนาวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 25 พฤศจิกายน, 2548), น. 2.

⁹¹ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง, (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2546), น. 26-29.

1. มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย บุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภอใจ
2. ในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่กระทำความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกานี้ และต่ออนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมการทำลายล้างเผ่าพันธุ์ การลงโทษเช่นว่านี้ จะกระทำได้อีกแต่โดยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจ
3. ในกรณีที่ทำให้เสียชีวิตมีลักษณะเป็นอาชญากรรมการทำลายล้างเผ่าพันธุ์ ย่อมเป็นที่เข้าใจว่า ข้อนี้มีไว้ให้อำนาจรัฐภาคีใดแห่งกติกานี้ ในอันที่จะเลี่ยงจากพันธกรณีใดที่มีตามบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์
4. บุคคลใดต้องคำพิพากษาประหารชีวิต ย่อมมีสิทธิขอภัยโทษหรือลดหย่อนผ่อนโทษตามคำพิพากษา การนิรโทษกรรม การอภัยโทษ หรือการลดหย่อนผ่อนโทษตามคำพิพากษาประหารชีวิต อาจให้ได้ทุกกรณี
5. บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่กระทำความผิดจะถูกพิพากษาประหารชีวิตมิได้ และจะดำเนินการประหารชีวิตสตรีขณะมีครรภ์มิได้
6. รัฐภาคีใดแห่งกติกานี้จะยกข้อนี้ขึ้นอ้างเพื่อประวิง หรือขัดขวางการยกเลิกโทษประหารชีวิตมิได้

อย่างไรก็ตามจากข้อความในบทบัญญัติข้อ 6 (2) จะเห็นได้ว่าข้อตกลงของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ยังเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกทำการประหารชีวิตได้ในคดีอุกฉกรรจ์ตามที่กฎหมายของประเทศสมาชิกได้บัญญัติไว้ ประเทศไทยเองก็ใช้การลงโทษประหารชีวิต กับคดีที่มีฐานความผิดที่รุนแรงตามประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับในปัจจุบันคือประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 จนกระทั่งถึงในปัจจุบัน⁹² (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 17 พ.ศ. 2547) ได้บัญญัติความผิดที่มีโทษประหารชีวิต คือ ความผิดเกี่ยวกับความ

⁹² กฎหมายลักษณะอาญาที่ใช้ในกรุงรัตนโกสินทร์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 จนกระทั่งถึงสมัยรัชกาลที่ 9 ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2550) มี 3 ฉบับตามลำดับคือ 1) ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 จุลศักราช 1166 หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่ากฎหมายตราสามดวง 2) กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (ใช้บังคับเมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2451 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2499) 3) ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 (ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500) ปัจจุบันแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 17 พ.ศ. 2547

มันคงแห่งราชอาณาจักรไทย ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ความผิดทางเพศที่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นเหตุให้เจ้าทรัพย์สินถึงแก่ความตาย⁹³

ถึงแม้ว่าในบทบัญญัติข้อ 6 จะยังเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกทำการประหารชีวิตนักโทษในคดีอุกฉกรรจ์ แต่ บทบัญญัติข้อ 7 ของกติกาข้อตกลงของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ก็ได้มีความพยายามในการกำหนดและห้ามไม่ให้มีการทรมานนักโทษหรือลงโทษด้วยวิธีที่โหดร้าย บทบัญญัติข้อ 7 คือ

บุคคลจะถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้ามิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลจะถูกใช้ในการทดลองทางการแพทย์หรือทางวิทยาศาสตร์โดยปราศจากความยินยอมโดยเสรีของบุคคลนั้นมิได้

กล่าวคือการลงโทษที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ถูกลงโทษได้รับความเจ็บปวดและทรมานทุกชนิด รวมไปถึงการตีตรวน การประจาน และการบังคับใช้แรงงานอย่างหนักย้อมขัดกับบทบัญญัติในข้อนี้⁹⁴

อย่างไรก็ตามข้อตกลงของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองนั้นไม่มีลักษณะเป็นกฎหมาย เป็นแต่เพียงสนธิสัญญาที่กำหนดมาตรฐานร่วมกันของบรรดาประเทศสมาชิกเท่านั้น ในการที่จะให้มีผลบังคับใช้ประเทศภาคีสมาชิกต้องนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายภายในของประเทศนั้น หรืออาจทำเป็นข้อตกลงในรูปของอนุสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศ⁹⁵

ประเทศไทยในฐานะประเทศภาคีสมาชิก จึงได้นำเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในมาตรา 4 ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับการคุ้มครอง” และในมาตรา 26 ว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” อย่างไรก็ตามในมาตรา 31 กลับเปิดช่องทางให้รัฐสามารถลงโทษประหารชีวิตได้ โดยมาตรา 31บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย หรือ ไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิต ตามที่

⁹³ กุลพล พลวัน, สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย, (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2543), น. 160-163.

⁹⁴ มานิตย์ จุมปา, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541), น. 54.

⁹⁵ วิศิษฐ์ เจนนานนท์, “โทษประหารชีวิต: ศึกษาวิธีการบังคับโทษด้วยการตีความกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง,” น. 31.

กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้”⁹⁶

การที่ต้องระบุไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญว่า การลงโทษประหารชีวิตไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่โหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมนั้น ก็เนื่องมาจากเหตุผลที่ว่าโดยหลักความเป็นจริงการลงโทษประหารชีวิตนั้นเป็นการลงโทษที่มีความโหดร้ายอยู่ในลักษณะวิธีการ และผลแห่งการลงโทษนั้น ดังนั้นการที่ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “ลงโทษประหารชีวิตไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่โหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม” ในรัฐธรรมนูญก็เพื่อป้องกันผู้คนหรือประชาชนหยิบยกประเด็นในเรื่องนี้มาเป็นปัญหากับรัฐบาลในภายหลัง⁹⁷

จากการที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศ ตามข้อตกลงของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่กำหนดห้ามมิให้ลงโทษด้วยวิธีการที่โหดร้ายทารุณในวันที่ 29 ตุลาคม 2539 และ ข้อตกลงนี้มีผลใช้บังคับกับประเทศไทยเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2540 ตามรัฐธรรมนูญฉบับ ปีพุทธศักราช 2540 ที่มีหลายฝ่ายกล่าวว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่มีการบัญญัติว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับการคุ้มครองตามมาตรา 4 แต่ในขณะที่เดียวกันก็บัญญัติเรื่องการลงโทษประหารชีวิตไว้ในมาตรา 31 เพื่อสร้างอำนาจและความชอบธรรมให้กับรัฐโดยอนุญาตให้กระทำการลงโทษประหารชีวิตได้เพราะไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย

จะเห็นได้ว่าจากนั้นมาถึง 6 ปี ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2540 - 2546 กฎหมายอาญาที่กำหนดรูปแบบวิธีการลงโทษประหารชีวิตก็ยังไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงให้ (ดูเหมือน) มีความโหดร้ายทารุณลดลง หรือแม้แต่รัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช 2540 ที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศที่ได้รับการร่างภายหลังจากที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศ ตามข้อตกลงของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองดังกล่าว ก็ยังคงเปิดโอกาสให้มีการลงโทษประหารชีวิต และกำหนดไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญตามมาตรา 31 ว่าการลงโทษประหารชีวิตด้วยวิธีการยิงเป้านั้น ตามกฎหมายไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่โหดร้ายทารุณแต่อย่างใด จนกระทั่งเมื่อประเทศไทยได้ประกาศนโยบายทำสงครามปราบปรามยาเสพติดที่แข็งแกร่งในปี พุทธศักราช 2546 ดังกล่าว จนทำให้มีผู้คนที่ (อาจ) เกี่ยวข้องกับยาเสพติดตายไปเป็นจำนวนมากและที่ถูกจับก็ถูกดำเนินคดีจนถึงขั้นประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตของไทยจึงได้รับการแก้ไข จากการลงโทษประหารชีวิตด้วยการยิงเป้ามาเป็นการฉีดสารพิษในปีเดียวกันนั้น

⁹⁶ เรื่องเดียวกัน.

⁹⁷ มานิตย์ จุมปา, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540, น. 53.

ซึ่งลำดับเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมีความตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษประหารชีวิตให้มีความโหดร้ายทารุณลดลง แต่รัฐบาลต้องการที่จะนำเรื่องการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการประหารชีวิตนี้เป็นกันชนที่ช่วยลดกระแสการต่อต้านจากสังคมและประชาคมโลก

ดังนั้นรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญปีพุทธศักราช 2540 ฉบับประชาชน โดยมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติให้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 19 จากเดิมที่บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิตให้เอาไปยิงเสียให้ตาย” มาเป็น “ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้ดำเนินการด้วยวิธีฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย” และมาตรา 18 “โทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิตมิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี” ซึ่งรัฐบาลมีคำอธิบาย พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2546 ว่า⁹⁸

“เนื่องจากปัจจุบันบทบัญญัติเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตและจำคุกตลอดชีวิตแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิด ในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีตามประมวลกฎหมายอาญายังไม่สอดคล้องกับข้อ 6 วรรคห้า แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ที่กำหนดว่า บุคคลอายุต่ำกว่าสิบแปดปีที่กระทำความผิดจะถูกพิพากษาประหารชีวิตไม่ได้...นอกจากนั้นบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับวิธีการประหารชีวิตโดยการเอาไปยิงเสียให้ตายยังไม่เหมาะสมและสอดคล้อง กับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นวิธีการที่ทารุณโหดร้ายและไร้มนุษยธรรมที่รัฐไม่พึงปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดสมควรแก้ไขเพิ่มเติม...”⁹⁹

แม้ว่าประเทศไทยจะได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษประหารชีวิต ให้ดูราวกับว่ามีความเป็นอารยะและมีมนุษยธรรมมากขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษประหารชีวิตนั้นก็ไม่ได้ทำให้ความรุนแรงในสังคมลดน้อยลงไป แต่กลับทำให้รัฐบาลสามารถใช้อำนาจและความรุนแรงในการลงโทษประหารชีวิตได้อย่างแยบยลมากขึ้น (และความรุนแรงในสังคมที่เกิดขึ้นจากดำเนินนโยบายการปราบปรามยาเสพติดนั้นก็สูงมาก) โดยอ้างว่าเป็นการประหารชีวิตที่ไม่มีความเจ็บปวด ไม่โหดร้ายทารุณ และการประหารชีวิตแบบนี้ไม่ขัดกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล

⁹⁸ ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2548. พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2548), น. 227-228, 234.

⁹⁹ เรื่องเดียวกัน.

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบ การลงโทษประหารชีวิตทั้ง 3 รูปแบบที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ต่างกัน แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการใช้อำนาจและความรุนแรงของรัฐไทย และเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงผลกระทบในแง่ลบที่มากับกระแสโลกาภิวัตน์ที่บีบให้ทุกประเทศทั่วโลกมีการพัฒนาไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน รัฐไทยจึงต้องปรับเปลี่ยนตัวเองตลอดจนกระบวนการใช้อำนาจและความรุนแรงไปในแต่ละยุคสมัย โดยกระทำการกำหนดสถานะภาพของตัวเองเปรียบเทียบกับสังคมโลก

เฟลทเซอร์ กล่าวถึงงานของ อีเลียส ที่อธิบายเรื่องความรุนแรงและกระบวนการพัฒนาสู่ความเป็นอารยะของโลกว่า ทั้งสองแนวความคิดนี้อาจจะดูเหมือนว่ามุ่งไปสู่ทิศทาง/เป้าหมายที่สวนทางกัน แต่ที่จริงกลับมีความเกี่ยวเนื่องและผสมผสานกันในกระบวนการพัฒนาสังคม ที่ซึ่งแบบแผนในการดำเนินชีวิตของผู้คนจำเป็นต้องถูกควบคุมด้วยรูปแบบวิธีการ และการใช้ความรุนแรงของรัฐผ่านบทลงโทษต่าง ๆ เพื่อให้ผู้คนในสังคมเกิดความยับยั้งชั่งใจในตนเองไม่ให้กระทำความคิด¹⁰⁰

เฟลทเซอร์ ยังกล่าวอีกว่า ถึงแม้จะเป็นเรื่องยากในการหาความพอดีระหว่างความรุนแรงที่ใช้ในการควบคุมสังคมและกระบวนการนำสังคมไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ แต่ก็มีความเป็นไปได้สูงที่รัฐจะ “จัดการ” กับปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายใน ด้วยการใช้ความรุนแรง¹⁰¹ ซึ่งก็สอดคล้องกับความคิดของเว็บบอร์ที่กล่าวว่ารัฐผูกขาดและผูกพันกับการใช้อำนาจและความรุนแรงในการ “จัดการ” กับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในรัฐ เนื่องจากรัฐทุกรัฐถือกำเนิดขึ้นมาจากการใช้กำลัง¹⁰²

เรื่องรูปแบบการลงโทษที่มีลักษณะผ่อนปรนและมีมนุษยธรรมมากขึ้นตามกระบวนการนำสังคมไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์นั้น ฟูโกต์ (Foucault) ได้ให้ความเห็นในว่า ลักษณะการลงโทษที่ผ่อนปรนไม่ได้เป็นอะไรมากไปกว่ากลยุทธ์แบบใหม่ในการใช้อำนาจของรัฐที่สามารถปิดบังซ่อนเร้นความรุนแรงในการใช้อำนาจของรัฐนั้นได้ดีขึ้น¹⁰³ ซึ่งถ้าหากจะพิจารณากระบวนการลงโทษประหารชีวิต ตั้งแต่การจับกุมของเจ้าหน้าที่ไปจนถึงการพิจารณาตัดสินคดีของศาล ก็จะเห็นว่าการใช้อำนาจและความรุนแรงของรัฐนั้นไม่ได้ลดน้อยลงไปเลย

¹⁰⁰ Jonathan Fletcher, *Violence and Civilization: An Introduction to the Work of Norbert Elias*, pp. 20, 176-178.

¹⁰¹ *Ibid.*, pp. 183-184.

¹⁰² Max Weber, “Politics as a Vocation,” p.13.

¹⁰³ Michel Foucault, *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*, trans. Alan Sheridan. (London: Penguin Books, 1977), pp. 22-24.

ตัวอย่างเช่น คำให้สัมภาษณ์ของนายตำรวจท่านหนึ่งเกี่ยวกับคดียาเสพติด ซึ่งในขณะนั้นรัฐบาลกำลังดำเนินการตามนโยบายการปราบปรามยาเสพติด “...คดียาเสพติดมันเป็นคดีนโยบายถ้าสมมุติเราตั้งไม่ฟ้อง ขึ้นแบล็กลิสต์เลย คุณมีส่วนได้เสียหรือเปล่า...”¹⁰⁴ และการแสดงความคิดเห็นของนายพรเพชร วิชิตชลชัย ผู้พิพากษาศาลฎีกาที่กล่าวว่า “การใช้ดุลพินิจในการลงโทษของศาลนั้นมักถูกจำกัดโดยวัฒนธรรมองค์กรของศาล โดยเฉพาะยึดถือ หรือแนวทางในการตัดสินลงโทษ นอกจากนี้ยังมีความผิดหลายมาตราที่กฎหมายไม่เปิดโอกาสให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจเลย เช่น ความผิดเกี่ยวกับชีวิตมาตรา 289 ประมวลกฎหมายอาญา คือความผิดฐานฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน กำหนดให้ศาลต้องลงโทษประหารชีวิตเท่านั้น”¹⁰⁵ และนอกจากข้อจำกัดทางกฎหมายที่ระบุนความผิดในประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ศาลยังมีข้อจำกัดด้านอื่น ๆ ในการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาตัดสินคดีความ โดยเริ่มตั้งแต่สำนวนและหลักฐานจากการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำส่งอัยการ อัยการทำสำนวนฟ้อง ถ้าสำนวนฟ้องของอัยการมีหลักฐานแน่นหนากว่าของจำเลย (และยิ่งถ้าจำเลยมีทนายความที่ไม่สนใจทำคดี) การนำสืบพยานในศาล ที่ศาลเปิดโอกาสให้ฝ่ายจำเลยสู้โดยใช้ได้ทั้งหลักฐานและพยานบุคคล แต่ถ้าฝ่ายจำเลยไม่สามารถเอาชนะฝ่ายโจทก์ได้ จำเลยก็มีความผิดต้องถูกตัดสินพิพากษาตามกฎหมาย (ถึงแม้ศาลจะเห็นว่าฝ่ายจำเลยแพ้เพราะรูปคดี)¹⁰⁶

แม้ว่ารัฐจะเป็นสถาบันเพียงแห่งเดียวที่ผูกขาดการใช้อำนาจและความรุนแรงโดยชอบธรรมตามกฎหมายในการ “จัดการ” และ “ควบคุม” สังคม แต่โดยส่วนใหญ่แล้วรัฐไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการที่จะกำหนดรูปแบบวิธีการใช้ความรุนแรง หรือการลงโทษให้เป็นไปในรูปแบบใดก็ได้ รูปแบบและวิธีการใช้ความรุนแรงของรัฐ เป็นเรื่องของกระบวนการพัฒนาสู่ความเป็นอารยะของสังคมที่ดูเหมือนจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่มีที่สิ้นสุด¹⁰⁷ ผ่านการปะทะเปรียบเทียบระหว่างรัฐ โดยรัฐจะทำการเปรียบเทียบตัวเองกับประเทศที่ได้รับการยอมรับว่ามีความ

---

¹⁰⁴ อรสม สุทธิสาคร, นักโทษประหารหญิง, พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี, 2546), น. 6.

¹⁰⁵ บรรหาร คำลา และ ศศิพรรณ พวงพันธ์, “การปฏิรูประบบโทษทางอาญาในประเทศไทย,” ใน การสัมมนาเรื่อง “การปฏิรูประบบโทษทางอาญาในประเทศไทย,” 35-40.

¹⁰⁶ การต่อสู้คดีกันในชั้นศาลโดยอัยการเป็นฝ่ายโจทก์ ส่วนจำเลยก็ต้องจ้างทนายความให้มาว่าความเอง ซึ่งถ้าไม่มีเงินจ้างทนายก็จะได้ “ทนายขอแรง” ซึ่งอาจเป็นทนายจบใหม่หรือไม่เก่งเมื่อเทียบกับอัยการ โปรดพิจารณาประเทือง กิรดิบุตร, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521), น. 168-190. และอรสม สุทธิสาคร, นักโทษประหารหญิง, น. 128-129.

¹⁰⁷ Jonathan Fletcher, Violence and Civilization: An Introduction to the Work of Norbert Elias, pp. 183-184.

ร่าง: ร.ต.อ.หญิงชัญญรัตน์ ทิวถนอม

เจริญก้าวหน้า มีอำนาจและมีอารยธรรมที่สูงกว่าในขณะนั้น และทำการปรับเปลี่ยนและผสมผสานรูปแบบวิธีการใช้อำนาจและความรุนแรง ซึ่งรวมถึงรูปแบบการลงโทษประหารชีวิต ให้เป็นรูปแบบวิธีที่มีความเป็นอารยะและมนุษยธรรมมากขึ้น เพื่อการเป็นที่ยอมรับในนานาอารยประเทศและหลีกเลี่ยงผลกระทบในแง่ลบของกระแสโลกาภิวัตน์ที่มาพร้อมกับการทำให้โลกมีมาตรฐานการพัฒนาแบบเดียวกัน

ดังนั้นถึงแม้ว่ารัฐจะสามารถอ้างว่ามีอำนาจและความชอบธรรมในการใช้อำนาจและความรุนแรงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงไป ก็สมควรที่จะพิจารณาต่อไปว่า อำนาจที่ว่ามี ความชอบธรรมนั้นมาจากแหล่งอำนาจใด และถูกรองรับด้วยความเชื่อแบบใด เพื่อที่จะได้ตระหนักผู้เท่าทันว่าอำนาจที่ว่ามี ความชอบธรรมนั้น ก็มีแนวโน้มที่จะถูกสร้างขึ้น และถูกใช้เพื่อการดำรงรักษาอำนาจนั้น

บทที่ 3

จากแนวคิดเรื่องรัฐและการใช้ความรุนแรงของรัฐก็นำไปสู่การใช้เหตุผลข้ออ้างของรัฐ เรื่อง “ความจำเป็น” ที่รัฐต้อง “จัดการ” กับผู้คน (บางส่วน) ด้วยการ “กำจัด” ออกไปจากสังคมอย่างถาวรด้วยการลงโทษประหารชีวิตว่าเป็นไปเพื่อความสงบสุขมั่นคงภายในรัฐ อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐจะเป็นสถาบันเพียงแห่งเดียวที่ผูกขาดการใช้อำนาจ และความรุนแรงโดยชอบธรรมตามกฎหมายในการ “จัดการ” และ “ควบคุม” สังคม แต่โดยส่วนใหญ่แล้วรัฐไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการที่จะกำหนดรูปแบบวิธีการใช้ความรุนแรงหรือการลงโทษประหารชีวิตให้เป็นไปในรูปแบบใดก็ได้ รัฐไทยก็เช่นเดียวกันที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการใช้อำนาจและความรุนแรง โดยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษประหารชีวิต ให้ดูเสมือนว่ามีความเป็นอารยะและมนุษยธรรมมากขึ้น เพื่อแลกกับการยอมรับจากสังคมโลกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นกระบวนการทางประวัติศาสตร์ของการพัฒนาทางอารยธรรม

แม้ว่ารัฐไทยมีความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษประหารชีวิตภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว แต่รัฐไทยก็ยังสามารใช้ความเชื่อทางศาสนาที่ได้รับอิทธิพลจากไตรภูมิพระร่วง ปลูกฝังให้ผู้คนเชื่อในเรื่องบาปบุญ การทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว เพื่อใช้เป็นข้ออ้างในการสร้างความชอบธรรมให้กับ การลงโทษประหารชีวิตที่รัฐไทยกระทำต่อผู้คนภายในรัฐ

ความเชื่อทางศาสนาที่ได้รับอิทธิพลจากไตรภูมิพระร่วงนี้ ไม่เพียงแต่จะช่วยให้รัฐใช้ประโยชน์ในการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้อำนาจ และความรุนแรงของรัฐผ่านทาง การลงโทษประหารชีวิตเท่านั้น แต่ความเชื่อนี้กลับทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงขึ้นในสังคมไทย¹⁰⁸ กล่าวคือ สังคมไทยซึ่งเชื่อในเรื่องบาปบุญ ก็ได้ไม่ได้เดือดร้อนอะไรกับการใช้อำนาจในการประหารชีวิตของรัฐต่อผู้ที่รัฐสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่ต้องตายหรือต้องโทษประหารชีวิตนั้นมีความผิดอย่างไร ผู้คนส่วนใหญ่¹⁰⁹ ในสังคมไทยกลับมีความพอใจที่รัฐไทยสามารถเป็นตัวกระทำที่สามารถเร่งให้ปรากฏการณ์เรื่องบาปบุญคุณโทษเกิดขึ้นเร็วอย่างทันตาเห็น ไม่ต้องรอให้ถึงชาติหน้า

---

¹⁰⁸ ปัญหาเชิงวัฒนธรรมในระดับผู้คนต่อผู้คนนั้นจะเป็นไปในลักษณะความเชื่อที่ว่าเรื่องบาปบุญนั้นเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล เมื่อมีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นในสังคม ผู้คนส่วนใหญ่ก็จะเพิกเฉยต่อความรุนแรงนั้น เพราะเชื่อว่าเป็นเรื่องเวรกรรมตามทันและเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับตนเองแต่อย่างใด เพราะตนไม่ได้ก่อเวรสร้างกรรมนั้นขึ้น

¹⁰⁹ การกล่าวว่าคุณคนส่วนใหญ่ในสังคมไทยมีความพอใจที่รัฐไทยทำให้ปรากฏการณ์เรื่องบาปบุญเป็นเรื่องของกรรมตามทันนั้น ผู้เขียนกล่าวโดยการอ้างถึงการนำเสนอบทความและข่าวตามสื่อต่างๆ ในปี พ.ศ. 2546 ตั้งแต่

แม้ว่ารัฐไทยจะใช้เหตุผลข้ออ้างเรื่อง “ความจำเป็น” และสร้างความชอบธรรมให้กับ การลงโทษประหารชีวิตผู้ที่กระทำความผิดได้ แต่จากผลการวิจัยในวารสารราชทัณฑ์กลับแสดงให้เห็นว่าการลงโทษที่รุนแรง เช่น การลงโทษประหารชีวิตนั้น ไม่ได้ทำให้ปัญหาอาชญากรรมใน สังคมลดน้อยลง มากเท่ากับการลงโทษที่รวดเร็วและแน่นอน¹¹⁰ เมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยดังกล่าว กับเหตุผลข้ออ้างของรัฐที่ว่า รัฐมีความจำเป็นที่จะต้อง “กำจัด” ผู้กระทำความผิดที่ไม่อาจแก้ไข พฤติกรรมการกระทำผิดให้ออกไปจากสังคมอย่างถาวรเพื่อความสงบสุข ก็จะเห็นถึงข้อสรุปที่ ขัดแย้งกัน ดังนั้น สิ่งที่เราควรพิจารณาก็คือ ทางออกที่สามารถแก้ไขหรือลดปัญหา อาชญากรรมในสังคมได้ ซึ่งก็นำไปสู่การพิจารณาทางเลือกในลักษณะอื่นนอกเหนือไปจากการ ลงโทษประหารชีวิต

แนวคิดเรื่องความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เป็นการนำเสนอแนวคิดที่ให้ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการกับปัญหาอาชญากรรม ไม่ให้กระบวนการยุติธรรมถูกผูกขาดโดยรัฐจนเกินไป เพราะ นอกจากกระบวนการยุติธรรมแบบนี้ จะมุ่งเน้นที่การนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้แล้วยังมี แนวโน้มที่จะใช้มาตรการการลงโทษที่รุนแรงต่อผู้ที่กระทำความผิด เนื่องจากรัฐมองว่า อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นเป็นเรื่องที่กระทำต่อรัฐและทำให้รัฐได้รับความเสียหาย โดยลืมที่ จะให้ความสำคัญกับผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม แต่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

รัฐบาลทักษิณ 1 ได้ทำการประกาศนโยบายการทำสงครามกับยาเสพติดในเดือนมกราคม ต่อเนื่องมาจนกระทั่งถึง เดือนธันวาคมที่รัฐบาลได้ทำการประกาศชัยชนะในสงครามยาเสพติด (อ้างถึงแล้วในบทที่ 1 และ 6) บทความ และข่าวต่าง ๆ ที่ปรากฏนั้น ส่วนใหญ่แสดงให้เห็นถึงความพอใจของประชาชนต่อนโยบาย และเห็นว่าผู้ที่ตายนั้น สมควรตาย จะมีการท้วงติงบ้างก็เป็นการติงว่าอย่างไรให้มีการฆ่าผิดตัว หรืออย่าให้คนดีเดือดร้อน (ถ้าเป็นคนค้า ยาเสพติดหรือคนที่ถูกตัดสินจากสังคมว่าเป็นคนชั่วแล้วเดือดร้อนก็ไม่เป็นไรอย่างนั้นหรือ?) และงานวิจัยโดย พวงทอง ภวัครพันธุ์ และสุรัตน์ โหราชัยกุล, “วิเคราะห์ทัศนคติของคนไทยต่อการแก้ไขปัญหาคาความขัดแย้งใน สังคมไทย,” ใน การสัมมนาวิชาการประจำปี 2548 เรื่อง “สู่สังคมสมานฉันท์” (มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงแรงงาน และมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย วันที่ 26-27 พฤศจิกายน 2548), น. 3. แสดงให้เห็นว่าคุณส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเห็นสมควรให้ประหาร ชีวิตผู้ค้ายาเสพติดถึงร้อยละ 45.21 รองลงมาคือเห็นควรให้จำคุกสูงสุดคือ 21 ปีถึงตลอดชีวิต ร้อยละ 26.92 และ ร้อยละ 7.93 เห็นสมควรให้ทำวิสามัญฆาตกรรม

¹¹⁰ เพราะแม้แต่อธิบดีกรมราชทัณฑ์เองก็ยังออกมายอมรับว่ามีผู้บริสุทธิ์ต้องโทษเพราะไม่มีโอกาสพิสูจน์ความ จริงและต่อสู้คดีอย่างเป็นธรรม และดำเนิน “โครงการช่วยเหลือทางกฎหมายกับผู้ต้องขัง” โปรดดู สกู๊ปหน้า 1, “คืนความเป็นธรรม “นักโทษแพะ” สอนวิธีต่อสู้คดี,” เดลินิวส์ (8 กุมภาพันธ์ 2550): 1-2.

นั้น มีแนวคิดที่ว่าอาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้นกระทบต่อความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และเป็นปัญหาที่เกิดระหว่างผู้ที่กระทำความผิด ผู้เสียหายหรือเหยื่อ และชุมชน ดังนั้นจึงควรให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมนั้นเข้ามามีบทบาทและร่วมกันหาทางแก้ไข และนำความสมานฉันท์และความสงบสุขกลับคืนมาสู่ชุมชนอีกครั้ง¹¹¹

จากผลการวิจัยจึงไม่น่าแปลกใจว่าเหตุใดประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกกว่าครึ่งจึงยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต จากสถิติพบว่าประเทศที่ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตในทุกกรณีความผิดถึง 89 ประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร (อังกฤษ) ฝรั่งเศส และเยอรมัน ส่วนประเทศที่ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตในคดีความผิดธรรมดา 10 ประเทศ เช่น อาเจนตินา บราซิล และชิลี นอกจากนี้แล้วประเทศที่แม้ว่าจะมีการลงโทษประหารชีวิตบัญญัติไว้ในกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติไม่ได้ทำการประหารชีวิตนักโทษมาเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี ก็มีจำนวน 30 ประเทศ เช่น สาธารณรัฐอัฟริกากลาง เคนยา โมร็อกโก และศรีลังกา¹¹²

เมื่อประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีแนวโน้มที่จะยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต ประเทศไทยซึ่งกำหนดสถานภาพของตนว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก ก็ย่อมมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงและความกดดันในกระแสโลกาภิวัตน์ (แต่โดยภาพรวมก็เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบในทางลบถ้าไม่ทำการเปลี่ยนแปลง) ดังนั้นเมื่อประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกทยอยกันยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต ประเทศไทยก็ย่อมมีแนวโน้มที่จะทำการยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตต่อไปในอนาคต

ถึงแม้ผู้วิจัยจะเห็นด้วยว่าการลงโทษประหารชีวิตไม่มีผลในการยับยั้งอาชญากรรมได้ดีไปกว่าการลงโทษที่มีความรวดเร็วและแน่นอน และมองเห็นความน่าจะเป็นในอนาคตที่ประเทศไทยจะยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต แต่ผู้เขียนก็ยังมีความเห็นว่าแต่ละประเทศย่อมมีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกัน การที่จะใช้เกณฑ์ของประเทศหนึ่งมาตัดสินความพร้อมของอีกประเทศหนึ่งในการยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตนั้นเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง

หากจะมีการยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยก็สมควรเป็นผลมาจากกระบวนการทำให้สังคมเกิดความเข้าใจและมีทัศนคติใหม่กับผู้ที่กระทำความผิด คือไม่ควรคิดว่าพวกเขาเป็นผู้ร้ายที่สมควรรับการลงโทษให้สาสมกับความผิด แต่ควรคิดว่าพวกเขาก็เป็นคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเหมือนกับเราท่าน และคนเราทุกคนย่อมสามารถกระทำความผิดพลาดได้

---

¹¹¹ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, “ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: หลักการและแนวคิด,” ใน กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย, บรรณาธิการ โดย กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ (กรุงเทพฯ: สกว., 2545), น. 6-8.

¹¹² โปรดพิจารณา ภาคผนวก ก, ข, และ ค ตารางแสดงรายชื่อประเทศที่ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต

ร่าง: ร.ต.อ.หญิงรัชฎ์รัตน์ ทิวถนอม

เมื่อกระทำความผิดแล้วก็สามารถสำนึกผิด และสามารถกลับตัวเป็นคนดีของสังคมได้ ถ้าสังคมไทย
ใจกว้างและให้โอกาสในการกลับตัวเป็นคนดีนั้นต่อผู้กระทำความผิดที่สำนึกตน

ผนวก ก

ตารางแสดงรายชื่อประเทศที่ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต

ตัวย่อ: ปี (A) = ปีที่ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตในทุกคดีความผิด

ปี (AO) = ปีที่ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตในคดีความผิดธรรมดา

ปี (Last ex.) = ปีที่ทำการลงโทษประหารชีวิตครั้งสุดท้าย

K = ปีล่าสุดที่รู้ว่ามีกรลงโทษประหารชีวิต

Ind. = ไม่มีการลงโทษประหารชีวิตตั้งแต่ได้รับเอกราช

ประเทศ	ปี (A)	ปี (AO)	ปี (Last ex.)
ALBANIA (แอลเบเนีย)	2007	2000	
ANDORRA (แอนดอร์รา)	1990		1943
ANGOLA (แองโกลา)	1992		
ARMENIA (อาร์มีเนีย)	2003		
AUSTRALIA (ออสเตรเลีย)	1985	1984	1967
AUSTRIA (ออสเตรีย)	1968	1950	1950
AZERBAIJAN (อาเซอร์ไบจาน)	1998		1993
BELGIUM (เบลเยียม)	1996		1950
BHUTAN (ภูฏาน)	2004		1964K
BOSNIA-HERZEGOVINA (บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา)	2001	1997	
BULGARIA (บัลแกเรีย)	1998		1989
CAMBODIA (กัมพูชา)	1989		
CANADA (แคนาดา)	1998	1976	1962
CAPE VERDE (เคป เวิร์ด)	1981		1835

ร่าง: ร.ต.อ.หญิงรัชฎูรัตน์ ทิวถนอม

ประเทศ	ปี (A)	ปี (AO)	ปี (Last ex.)
COLOMBIA (โคลัมเบีย)	1910		1909
COSTA RICA (คอสตา ริกา)	1877		
COTE D'IVOIRE (โกตดิวัวร์)	2000		
CROATIA (โครเอเชีย)	1990		
CYPRUS (ไซปรัส)	2002	1983	1962
CZECH REPUBLIC (สาธารณรัฐเชค)	1990		
DENMARK (เดนมาร์ก)	1978	1933	1950
DJIBOUTI (จิบูตี)	1995		Ind.
DOMINICAN REPUBLIC (สาธารณรัฐโดมินิกัน)	1966		
ECUADOR (เอกวาดอร์)	1906		
ESTONIA (เอสโตเนีย)	1998		1991
FINLAND (ฟินแลนด์)	1972	1949	1944
FRANCE (ฝรั่งเศส)	1981		1977
GEORGIA (จอร์เจีย)	1997		1994K
GERMANY (เยอรมันนี)	1987		
GREECE (กรีซ)	2004	1993	1972
GUINEA-BISSAU (กินนี-บิโซ)	1993		1986K
HAITI (ไฮติ)	1987		1972K
HONDURAS (ฮอนดูรัส)	1956		1940
HUNGARY (ฮังการี)	1990		1988
ICELAND (ไอซ์แลนด์)	1928		1830
IRELAND (ไอร์แลนด์)	1990		1954

ประเทศ	ปี (A)	ปี (AO)	ปี (Last ex.)
ITALY (อิตาลี)	1994	1947	1947
KIRIBATI (คิริบาตี)			Ind.
LIBERIA (ไลบีเรีย)	2005		
LIECHTENSTEIN (ลิกเทินสไตน์)	1987		1785
LITHUANIA (ลิทัวเนีย)	1998		1995
LUXEMBOURG (ลักเซมเบิร์ก)	1979		1949
MACEDONIA (former Yug. Rep.) (มาเซโดเนีย)	1991		
MALTA (มอลตา)	2000	1971	1943
MARSHALL ISLANDS (หมู่เกาะมาร์แชลล์)			Ind.
MAURITIUS (มอริเชียส)	1995		1987
MEXICO (เม็กซิโก)	2005		1937
MICRONESIA (Federated States) (ไมโครนีเชีย)			Ind.
MOLDOVA (มัลโดวา)	1995		
MONACO (โมนาโก)	1962		1847
MONTENEGRO (มอนเตเนโกร)	2002		
MOZAMBIQUE (โมแซมบิก)	1990		1986
NAMIBIA (นามิเบีย)	1990		1988K
NEPAL (เนปาล)	1997	1990	1979
NETHERLANDS (เนเธอร์แลนด์)	1982	1870	1952
NEW ZEALAND (นิวซีแลนด์)	1989	1961	1957
NICARAGUA (นิการากัว)	1979		1930

ร่าง: ร.ต.อ.หญิงรัชฎ์รัตน์ ทิวถนอม

ประเทศ	ปี (A)	ปี (AO)	ปี (Last ex.)
NIUE (นีอูเอ)			
NORWAY (นอร์เวย์)	1979	1905	1948
PALAU (ปาเลา)			
PANAMA (ปานามา)	1922		1903K
PARAGUAY (ปารากวัย)	1992		1928
PHILIPPINES (ฟิลิปปินส์)	2006 (1987)		2000
POLAND (โปแลนด์)	1997		1988
PORTUGAL (โปรตุเกส)	1976	1867	1849K
ROMANIA (โรมาเนีย)	1989		1989
SAMOA (ซามัว)	2004		Ind.
SAN MARINO (ซาน มารีโน)	1865	1848	1468K
SAO TOME AND PRINCIPE (เซาโตเม และพรินซิเป)	1990		Ind.
SENEGAL (เซเนกัล)	2004		1967
SERBIA (เซอร์เบีย)	2002		1992
SEYCHELLES (เซเชลส์)	1993		Ind.
SLOVAK REPUBLIC (สาธารณรัฐสโลวัก)	1990		
SLOVENIA (สโลวีเนีย)	1989		
SOLOMON ISLANDS (หมู่เกาะโซโลมอน)		1966	Ind.
SOUTH AFRICA (อัฟริกาใต้)	1997	1995	1991
SPAIN (สเปน)	1995	1978	1975
SWEDEN (สวีเดน)	1972	1921	1910

ร่าง: ร.ต.อ.หญิงรัชฎ์รัตน์ ทิวถนอม

ประเทศ	ปี (A)	ปี (AO)	ปี (Last ex.)
SWITZERLAND (สวิต)	1992	1942	1944
TIMOR-LESTE (ติมอร์ตะวันออก)	1999		
TURKEY (ตุรกี)	2004	2002	1984
TURKMENISTAN (เตอร์กิสถาน)	1999		
TUVALU (ตูวาลู)			Ind.
UKRAINE (ยูเครน)	1999		
UNITED KINGDOM (สหราชอาณาจักร, อังกฤษ)	1998	1973	1964
URUGUAY (อุรุกวัย)	1907		
VANUATU (วานูอาตู)			Ind.
VATICAN CITY STATE (นครรัฐวาติกัน)	1969		
VENEZUELA (เวเนซุเอลา)	1863		

ปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัย: 4 เมษายน พ.ศ. 2550¹¹³

---

¹¹³ Amnesty International, “Abolitionist and Retentionist Countries: Abolitionist for all crimes: Countries whose laws do not provide for the death penalty for any crime,” <<http://web.amnesty.org/web/web.nsf/print/deathpenalty-abolitionist1-eng>>. 19 April 2007.

ผนวก ข

ตารางแสดงรายชื่อประเทศที่ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตในคดีความผิดธรรมดา

ประเทศในตารางต่อไปนี้เป็นกฎหมายอนุญาตให้ลงโทษประหารชีวิตได้เฉพาะคดีความผิดที่ไม่ธรรมดา เช่น อาชญากรรมภายใต้กฎหมายมนุษยทหาร หรืออาชญากรรมในภาวะการณ์ที่ไม่ปกติ เช่นในระหว่างสงคราม

ตัวย่อ: ปี (AO) = ปีที่ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตในคดีความผิดธรรมดา

ปี (Last ex.) = ปีที่ทำการลงโทษประหารชีวิตครั้งสุดท้าย

K = ปีล่าสุดที่รู้ว่ามีการลงโทษประหารชีวิต

Ind. = ไม่มีการลงโทษประหารชีวิตตั้งแต่ได้รับเอกราช

ประเทศ	ปี (AO)	ปี (last ex.)
ARGENTINA (อาร์เจนตินา)	1984	
BOLIVIA (โบลิเวีย)	1997	1974
BRAZIL (บราซิล)	1979	1855
CHILE (ชิลี)	2001	1985
COOK ISLANDS (หมู่เกาะคุก)		
EL SALVADOR (เอลซาลวาดอร์)	1983	1973K
FIJI (ฟีจี)	1979	1964
ISRAEL (อิสราเอล)	1954	1962
LATVIA (ลัตเวีย)	1999	1996
PERU (เปรู)	1979	1979

ปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัย: 6 มีนาคม พ.ศ. 2550¹¹⁴

ผนวก ค

¹¹⁴ Ibid.

ตารางแสดงรายชื่อประเทศที่ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ

ประเทศในตารางต่อไปนี้อาจยังมีกฎหมายลงโทษประหารชีวิตสำหรับคดีความผิดธรรมดา แต่ถูกจัดว่าเป็นประเทศที่ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติเนื่องจากในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาไม่ได้ลงโทษประหารชีวิต

ตัวย่อ: ปี (Last ex.) = ปีที่ทำการลงโทษประหารชีวิตครั้งสุดท้าย

K = ปีล่าสุดที่รู้ว่ามีกรลงโทษประหารชีวิต

Ind. = ไม่มีการลงโทษประหารชีวิตตั้งแต่ได้รับเอกราช

ประเทศ	ปี (last ex.)
ALGERIA (อัลจีเรีย)	1993
BENIN (เบนิน)	1987
BRUNEI DARUSSALAM (บรูไนดารุสซาลาม)	1957K
BURKINA FASO (บูร์กินา ฟาโซ)	1988
CENTRAL AFRICAN REPUBLIC (สาธารณรัฐอัฟริกากลาง)	1981
CONGO (Republic) (คองโก)	1982
GABON (กาบูน)	
GAMBIA (แกมเบีย)	1981
GHANA (กาน่า)	1993
GRENADA (เกรเนดา)	1978
KENYA (เคนยา)	1987
KYRGYZSTAN (คีร์กีซสถาน)	1998

ประเทศ	ปี (last ex.)
MALAWI (มาลาวี)	1992
MALDIVES (มัลดีฟ)	1952K
MALI (มาลี)	1980
MAURITANIA (มอริเตเนีย)	1987
MOROCCO (โมร็อกโก)	1993
MYANMAR (เมียนมาร์)	1993
NAURU (นาอูรู)	Ind.
NIGER (ไนเจอร์)	1976K
PAPUA NEW GUINEA (ปาปัวนิวกินี)	1950
RUSSIAN FEDERATION (สหพันธรัฐรัสเซีย)	1999
SRI LANKA (ศรีลังกา)	1976
SURINAME (ซูรินาม)	1982
SWAZILAND (สวาซีแลนด์)	1983
TOGO (โตโก)	1978
TONGO (ทองโก)	1982
TUNISIA (ตูนิเซีย)	1991
ZAMBIA (แซมเบีย)	1997

ปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัย: 17 เมษายน พ.ศ. 2550¹¹⁵

---

¹¹⁵ Ibid.

บรรณานุกรม

หนังสือ

กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127. กรุงเทพฯ: สุตรไพศาล, 2530.

กุลพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2543.

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชนว่าด้วยรัฐ รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชนจำกัด, 2547.

เกรียงศักดิ์ พิทยานุเคราะห์. ยิงเป้า 18 กบฏ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศิริสาส์น, 2517.

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. การเมืองการปกครองไทย: หลายมิติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ไกรฤกษ์ นานา. การเมือง “นอกพงศาวดาร” รัชกาลที่ 4 หยุดยุโรปยึดสยาม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มติชน, 2547.

_____ . การเมือง “นอกพงศาวดาร” รัชกาลที่ 4 พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแห่งรัตนโกสินทร์
“มิตรภาพอาบยาพิษ”. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2547.

บ็อก, คาร์ล. ท้องถิ่นสยามยุคพระพุทธเจ้าหลวง. แปลโดย เสฐียร พันธงชัย และ อัมพร ทีชะระ.
พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2550.

จรัญ โฆษณานันท์. ปรัชญากฎหมายไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2543.

จิตร ภูมิศักดิ์. ความเป็นมาของคำสยาม ไทย, ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ
. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคม สังคมศาสตร์
แห่งประเทศไทย, 2519.

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: การคืน “อำนาจ” แก่เหยื่ออาชญากรรม
และชุมชน. กรุงเทพฯ: สกว., 2548.

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. อาวุธมีชีวิต?: แนวคิดเชิงวิพากษ์ว่าด้วยความรุนแรง. กรุงเทพมหานคร:

ร่าง: ร.ต.อ.หญิงชัญญรัตน์ ทิวถนอม

สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน, 2546.

..... อภัยวิถี: มิตร/ศัตรู และการเมืองแห่งการให้อภัย. กรุงเทพฯ: สถาบันปริทัศน์มยงค์ และสำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก, 2543.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. อิทธิพลของฝรั่งเศสในการปฏิรูปกฎหมายไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. จากสยามเป็นไทย: นามนั้นสำคัญไฉน?. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2548.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และธำรงค์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. ปฏิวัติ 2475. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2547.

ชาวเรศน์ จารุบุญย์. เพชรฆาตคนสุดท้าย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้ากวี, 2547.

..... เพชรฆาตคนสุดท้าย (๒). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้ากวี, 2549.

ไชยเจริญ สันติศิริ. คำบรรยาย อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดโรงพิมพ์ไทยพิทยา, 2506.

ตรีพล เจาะจิตต์. 1 ปี รัฐบาลทักษิณ คิดใหม่ ทำใหม่. กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด, 2545.

ทรงศรี อาจอรุณ. การแก้ไขสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิสภาพนอกอาณาเขตกับประเทศมหาอำนาจในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2506.

ทองใบ ยิ้มสุวรรณ. กุดหัวขั้วแห้ง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสริมวิทย์บรรณาการ, 2521.

ทัต, แพทริค. หมาป่าฝรั่งเศสกับลูกแกะสยาม: ภัยคุกคามของฝรั่งเศสต่อความเป็นเอกราชของสยาม ปี ค.ศ. 1858-1907. แปลโดย พ.อ.กฤษณา สุทธานินทร์ และนักศึกษาวิทยาลัยเสนาธิการทหารรุ่นที่ 39. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเสนาธิการ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2548.

ทัตย์ เฉลิมเกียรติ. การเมืองระบบพ่อขุนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ. แปลโดย พรรณี ฉัตรพลรักษ์ ม.ร.ว.ประกายทอง สิริสุข และธำรงค์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. บันทึกเรื่องการปกครองของไทยสมัยอยุธยา และต้นรัตนโกสินทร์/ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเรียบเรียง จากคำสอนของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ชงทอง จันทรางศุ. พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: บริษัทเอส.ซี.พริ้นท์แอนด์แพค จำกัด, 2548.

ธีรยุทธ บุญมี. ชาตินิยมและหลังชาตินิยม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร, 2546.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. ความคิด ความรู้ และอำนาจการเมืองในการปฏิวัติสยาม 2475. พิมพ์ ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน, 2546.

นภาพร เล้าสินวัฒนา. การเสด็จขึ้นครองราชย์ พระราชพิธี คติ ความหมาย และสัญลักษณ์แห่ง “สมมติเทวราช”. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มิวเซียมเพรส, 2549.

นรนิติ เศรษฐบุตร. การเมืองไทยตามนัยรัฐธรรมนูญ ฉบับ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

นัทธี จิตสว่าง. หลักทฤษฎีวิทยา: หลักการวิเคราะห์ระบบราชทัณฑ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์, 2545.

นิติ เอียวศรีวงศ์. ว่าด้วย “การเมือง” ของประวัติศาสตร์และความทรงจำ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มติชน, 2545.

_____. ก่อนยุคพระศรีอริย์ ว่าด้วยศาสนา ความเชื่อ และศีลธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2545.

_____. ชาติไทย, เมืองไทย, แบบเรียนและอนุสาวรีย์: ว่าด้วยวัฒนธรรม, รัฐ และรูปการ จิตสำนึก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2538.

ประเทือง กิริติบุตร. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.

ร่าง: ร.ต.อ.หญิงธัญรัตน์ ทิวถนอม

ประมวลกฎหมาย รัชกาลที่ 1 จุลศักราช 1166 พิมพ์ตามฉบับหลวง ตรา 3 ดวง. เล่ม 1 กรุงเทพฯ:
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529.

ประมวลกฎหมาย รัชกาลที่ 1 จุลศักราช 1166 พิมพ์ตามฉบับหลวง ตรา 3 ดวง. เล่ม 2 กรุงเทพฯ:
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529.

ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2548. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2548.

ประมวล รุจนเสรี. พระราชอำนาจ. กรุงเทพมหานคร: จัดพิมพ์โดยสุเมธ รุจนเสรี, 2548.

ปราชินทร์ เครือทอง. การสำเร็จโทษด้วยท่อนจันทน์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2544.

ปรีชา ช่างขวัญยืน. ความคิดทางการเมืองในพระไตรปิฎก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

_____. ทรงสนะทางการเมืองของพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสามัคคี
สาส์นจำกัด, 2540.

พรณี บัวเล็ก. “สยาม” ในกระแสธารแห่งการเปลี่ยนแปลง: ประวัติศาสตร์ไทยตั้งแต่สมัยรัชกาล
ที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2541.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). พุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
, 2546.

_____. พจนานุกรมพุทธศาสน์: ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ:
มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2546.

_____. พจนานุกรมพุทธศาสน์: ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ:
มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2546.

พระพรหมโมลี. โลกที่ปณี: เรื่องของโลกนรก โลกมนุษย์ และโลกเทวดาอันแฝงคติธรรมนำวิถีชีวิต.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2545.

มานิตย์ จุมปา. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. พิมพ์ครั้งที่
2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541.

ร่าง: ร.ต.อ.หญิงชัญญรัตน์ ทิวถนอม

ร. แลงกาต์. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย. เล่ม 1. กรุงเทพฯ: มุลินธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2526.

ศรีศักร วัลลิโภดม. กฎหมายตราสามดวงกับความเชื่อของไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2545.

สมบัติ จันทรวงศ์ และ ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ความคิดทางการเมืองไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523.

สมบัติ จันทรวงศ์. บทพิจารณาว่าด้วยวรรณกรรมการเมืองไทยและประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คบไฟ, 2540.

สมบุรณ์ ไพรินทร์, เรืออากาศเอก. บันทึกเหตุการณ์ทางการเมืองตั้งแต่ 24 มิถุนายน 2475-25 ธันวาคม 2515. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานค้นคว้าวิจัยทางสังคมและเทคนิควิทยา, 2526.

สายชล สัตยานุรักษ์. ชาติไทยและความเป็นไทยโดยหลวงวิจิตรวาทการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2545.

_____. พุทธศาสนากับแนวคิดทางการเมืองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2546.

_____. สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ การสร้างอัตลักษณ์ “เมืองไทย” และ “ชั้น” ของชาวสยาม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2546.

สายพิน ศุภุทธมงคล. ถูกกับคน: อำนาจและการต่อต้านข้างขึ้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2546.

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์, 2548.

_____. พัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมในประเทศไทย: แง่คิดเกี่ยวกับ

พลวัตทางการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาและฝึกอบรมนักข่าว หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ, 2538.

เสน่ห์ จามริก. การเมืองไทยกับการพัฒนารัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2540.

อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ของชนชั้นผู้นำไทยตั้งแต่รัชกาลที่ 4 – พ.ศ. 2475. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

อรสม สุทธิสาคร. นักโทษประหารหญิง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี, 2546.

อัจฉรา ฉายากุล. ข้อมูลพื้นฐาน กลไกสิทธิมนุษยชนในระบบสหประชาชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2546.

อุ๋ทอง ประศาสน์วินิจฉัย. ท่องเที่ยวชาติผ่านจิตรกรรม: เต ช สุ เน ม. เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์น้ำริน, 2548.

_____ . ท่องเที่ยวชาติผ่านจิตรกรรม: ภู จ นา วิ เว. เล่มที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพ, 2548.

เอกรงค์ ภาณุพงษ์. ตำนานโทษประหาร. กรุงเทพฯ: สยามอินเตอร์บุ๊ค, 2547.

เอนก นาวิกมูล. หญิงชาวสยาม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว, 2547.

ส. นิกสูที. เถียงแทน “ทักษิณ ชินวัตร”. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยามอินเตอร์บุ๊คส์, 2547.

บทความ

“กรณีการถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ.” สยามจดหมายเหตุ. ปีที่ 26 ฉบับที่ 26 (24-30 มิถุนายน 2544): 702.

“กรณีการถวายฎีกาเรื่องยาเสพติด.” สยามจดหมายเหตุ. ปีที่ 26 ฉบับที่ 26 (24-30 มิถุนายน 2544): 704.

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. “ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: หลักการและแนวคิด.” ใน กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย, หน้า 5-19.

ร่าง: ร.ต.อ.หญิงธัญญรัตน์ ทิวถนอม

บรรณาธิการ โดย กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. กรุงเทพฯ: สกว., 2545.

กิตติศักดิ์ ปรกิติ. “โทษประหารชีวิตกับข้อคิดว่าด้วยเสรีภาพในชีวิตร่างกาย.” ใน รัฐศาสตร์สาร ปีที่ 19 ฉบับที่ 3 (2539): 139-160.

เกรียง ไกร วิกสุวรรณ. “การนำแนวคิดเรื่องความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้กับงานคุมประพฤติ.” ใน กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย, หน้า 141-158. บรรณาธิการ โดย กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. กรุงเทพฯ: สกว., 2545.

เกษม ศิริสัมพันธ์ และนิออน สนิทวงศ์. “แนวพระราชดำริทางการเมืองในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.” ใน หนังสืออ่านประกอบพื้นฐานอารยธรรมไทย ตอน พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ สังคม และการเมือง, หน้า 186-212. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516.

จอกอ. “สังคายนา.” เนชั่นสุดสัปดาห์. 11 (3 กุมภาพันธ์ 2546): 23.

“จับโรงงานยาบ้าในโรงฟอกยีน.” ข่าวสด (1 มิถุนายน 2541): 11.

จุฑามาศ เศรษฐบุตร. “การประหารชีวิตจากคาบสมุทรจีน.” จุลสารทัณฑวิทยา ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (เมษายน 2542): 10-11.

ชลิดาภรณ์ สงสัมพันธ์. ““เรื่องราว” ของความรุนแรงในสังคมไทย: ฆ่าหั่นศพ พ่อฆ่าลูก และอื่น ๆ อีกมาก.” รัฐศาสตร์สาร ปีที่ 23 ฉบับที่ 3 (2545): 130-160.

ชัยวัฒน์ สดอานันท์. “อารยะขัดขืน.” รัฐศาสตร์สาร ปีที่ 24 ฉบับที่ 3 (2546): 29-74.

ชำนาญ จันทร์เรือง. “ถึงเวลาแล้วหรือยังที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต.” กรุงเทพธุรกิจ (26 เมษายน 2548): 12.

“ทรงสนะมูมมอง จรัญ ภัคศิษนากุล เลขานุการประธานศาลฎีกา.” มติชนรายวัน (1 พฤศจิกายน 2548): 33.

ทักษิณีย์ ดวงรัตน์. “การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในสมัยรัชกาลที่ 7.” วารสารประวัติศาสตร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2523): 7-29.

ร่าง: ร.ต.อ.หญิงรัชฎ์รัตน์ ทิวถนอม

ทิมข่าวการเมือง. “ยุทธการ 90 วัน อันตราย กุดหัวนักค้ายาบ้า.” เนชั่นสุดสัปดาห์ 11 (17
กุมภาพันธ์ 2546): 22.

ทิมข่าวการเมือง. “ฆ่าตัดตอน-วิสามัญ แก๊งยาบ้า ปัญหาที่ยืนสำหรับสิทธิมนุษยชน?” เนชั่นสุด
สัปดาห์ 11 (17 กุมภาพันธ์ 2546): 22-23.

ทิมข่าวการเมือง. “ล่า ‘ไอ้โม่’ วรราชการ-การเมือง เป้าใหญ่สงครามยาเสพติด ‘เดือนร้อน’.” เนชั่น
สุดสัปดาห์ 11 (10 มีนาคม 2546): 14-15.

เทพชัย หย่อง. “ชัยชนะ สงครามยาเสพติด...จะยั่งยืนแค่ไหน?” เนชั่นสุดสัปดาห์ 12 (1-7
ธันวาคม 2546): 98.

ธงชัย วินิจจะกุล. “ภาวะอย่างไรหนอที่เรียกว่าศิวิไลซ์เมื่อชนชั้นนำสยามสมัยรัชกาลที่ 5
แสวงหาสถานะของตนเอง ผ่านการเดินทางและพิพธิภยันต์ทั้งในและนอกประเทศ.”
รัฐศาสตร์สาร ปีที่ 24 ฉบับที่ 2 (2546): 1-66.

ธานี สุขเกษม. “สาเหตุของการแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย: ศึกษาจากการปฏิบัติ รัฐ
ประหาร และการกบฏ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2475-2524.” วารสารประวัติศาสตร์ ปีที่ 9 ฉบับที่
2 (มกราคม-เมษายน 2523): 1-26.

นันทิ จิตสว่าง. “การประหารชีวิตโดยการฉีดสารพิษ.” จุลสารทัณฑวิทยา ปีที่ 1 ฉบับที่ 2
(เมษายน 2542): 12-15.

_____. “โทษประหารชีวิตยับยั้งอาชญากรรมได้หรือไม่.” จุลสารทัณฑวิทยา ปีที่ 1 ฉบับ
ที่ 2 (เมษายน 2542): 16-18.

_____. “Restorative Justice: กระบวนการยุติธรรมแนวใหม่เหยื่อและชุมชนมีส่วนร่วม.”
ใน กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรม
ไทย, หน้า 79-86. บรรณาธิการ โดย กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. กรุงเทพฯ: สกว., 2545.

บุญเลิศ ช้างใหญ่. “ผลดีแห่งข้อทักท้วง ถัดค่าน “สงครามฆ่าตัดตอน” 1,000 ศพ.” มติชนสุด
สัปดาห์ 23 (7-13 กุมภาพันธ์ 2546): 19.

“ป.ป.ส. ทลาย รง. ผลิตยาบ้ารายใหญ่.” หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน (1 มิถุนายน 2549): 21.

ร่าง: ร.ต.อ.หญิงธัญญรัตน์ ทิวถนอม

ปรีชา ช้างขวัญยืน. “คัมภีร์มนุษยธรรมศาสตร์ฉบับของพระเจ้าวรวงศ์.” รัฐศาสตร์สาร ปีที่ 12-13 (2529-2530): 236-292.

ผาศุก พงษ์ไพจิตร. “ทักษิณนิมิตต์.” ใน ทักษิณนิมิตต์. น. 109-131. กรุงเทพฯ: สถาบันวิดิทัศน์, 2547.

พระเมธีธรรมภรณ์. “กรรม.” ใน ความคิดและภูมิปัญญาไทย คำ: ร่องรอยความคิด ความเชื่อไทย. น. 112-121. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535

ยวันต์ บริบูรณ์ธนา. “วิธีการประหารชีวิตทั่วโลก.” วารสารราชทัณฑ์ ปีที่ 48 ฉบับที่ 1 (2543): 21-23.

ยุติธรรม. “เปิดใบสั่งฆ่าตัดตอน ต้องตายไม่หวั่นใจ.” ไทยโพสต์ (23 พฤศจิกายน 2549): 1-3.

“ระงับฉีดยาประหารชั่วคราว.” มติชนรายวัน (17 ธันวาคม 2549): 32.

“ราชทัณฑ์พบนักโทษบริสุทธิ์ 7-8 พันคน.” มติชนสุดสัปดาห์ 27 (8-14 ธันวาคม 2549): 7

วราภรณ์ สามโกเศศ. “ทัศนคติคนไทยและ “สังคมสมานฉันท์”.” มติชนรายวัน (1 ธันวาคม 2548): 6.

วิทยา สุริยะวงศ์. “สิทธิมนุษยชน โทษประหารชีวิต กว่าจะแก้ก็สาย...เกินแก้.” วารสารราชทัณฑ์ ปีที่ 48 ฉบับที่ 1 (2543): 43-51.

สฎีพหน้า 1. “คืนความเป็นธรรม “นักโทษแพะ” สอนวิธีต่อสู้คดี.” เดลินิวส์ (8 กุมภาพันธ์ 2550): 1-2

สุชาฎา ประพันธ์วงศ์. “คดีโทสะชาย-หญิง บทลงโทษที่ยังถกเถียง เท่าเทียม-ยุติธรรม.” มติชนรายวัน (1 พฤศจิกายน 2548): 33.

สุวรรณ วาศิวสุวรรณ. “บุญกับอำนาจ: ไตรลักษณ์กับลักษณะไทย.” ใน อยู่เมืองไทย: รวบรวมบทความทางสังคมการเมืองเพื่อเป็นเกียรติแด่ ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก ในโอกาสอายุครบ 60 ปี, หน้า 1-24. บรรณาธิการโดย สมบัติ จันทรวงศ์ และ ชัยวัฒน์ สถาอานันต์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.

ร่าง: ร.ต.อ.หญิงรัชฎ์รัตน์ ทิวถนอม

อาชญา ข่าวดสด. “3 เดือนอันตรายสงครามยาเสพติดสวมรอยฆ่าทั่ว ปท. แก๊งยาบ้าตายเกลื่อน.”
มติชนสุดสัปดาห์ 23 (7-13 กุมภาพันธ์ 2546): 89.

อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย. “หลักการที่แท้จริงของทฤษฎีสัญญาประชาคม.” รัฐศาสตร์สาร ปีที่ 12-13
(2529-2530): 55-75.

เอกรงค์ ภาณุพงษ์. “ตำนานโทษประหารในต่างแดน.” เนชั่นสุดสัปดาห์ 11 (24 กุมภาพันธ์
2546): 71.

“ ‘แอมเนสตี’ ออกโรงจี๋ไทย ยกเลิกโทษประหารชีวิต.” กรุงเทพธุรกิจ (14 ธันวาคม 2546): 9.

เอกสารอื่นๆ

กฎหมายตราสามดวง: หน้าต่างสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สกว., 2549.

(สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยจัดพิมพ์เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ในโอกาสที่กฎหมายตราสามดวงมีอายุครบ 200 ปี ในพุทธศักราช 2548 และเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในโอกาสที่ครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ในพุทธศักราช 2549).

กรมราชทัณฑ์. “การประหารชีวิตอดีต-ปัจจุบัน.” <<http://www.correct.go.th/demo/museum/museum2.html>>. มีนาคม 2550.

_____ . “ประหารชีวิต.” <<http://www.correct.go.th/commit.html>>. 7 มิถุนายน
2549.

กองบรรณาธิการไทยโพสต์. “ประเดิม'ฉีดยา'ประหาร4ศพ.” <http://www.thaipost.net/index.asp?bk=thaipost&post_date=13/Dec/2546&news_id=80507&cat_id=501>.
13 ธันวาคม 2546.

กอบกุล จันทวโร. “การประหารชีวิตกับอาชญากรรมยาเสพติด.” <<http://www.ucl.or.th/lethaiinjection.pdf>>. 7 มีนาคม 2550.

ร่าง: ร.ต.อ.หญิงธัญญรัตน์ ทิวถนอม

“การพระราชทานอภัยโทษและขั้นตอนการขอพระราชทานอภัยโทษ.” นนทบุรี: ส่วนอภัยโทษ
สำนักทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์, 2549.

การราชทัณฑ์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ ฯ: กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย, 2511. (พิมพ์แจก
ในงานทอดผ้าพระกฐินพระราชทาน ณ วัดสัตตนาถปรีวัตร อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัด
ราชบุรี)

กิตติศักดิ์ ปรัตติ. “กฎหมายไทย: จากมิติวัฒนธรรม.” ในการสัมมนาระดับชาติ (สำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ณ หอประชุมใหญ่ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
20-22 เมษายน 2538).

เกษียร เตชะพีระ. “Unseen in Thailand.” <[http://www.midnightuniv.org/midnight2545/
document9780.html](http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document9780.html)>. 4 ธันวาคม 2548.

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. “คุกไทยในฝันและ...จุดพลิกผันสู่การตายอย่างสงบ.”
ใน Law Expo 2005, งานสัมมนาวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 25 พฤศจิกายน,
2548.

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: การปรับกระบวนการ
ยุติธรรมไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสหวิทยาการ คณะบัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

ชนินทร์ ศรีธีระวิศาล. “การลงโทษประหารชีวิต.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตคณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. “ความรุนแรงกับการจัดการ “ความจริง”: ปิตานีในรอบกิ่งศตวรรษ.”
กรุงเทพฯ: ศูนย์ข่าวเพื่อสันติภาพ มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา
คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545. (อัดสำเนา)

ดิเรก ชัยนาม. การสิ้นสุดแห่งสภาพนอกอาณาเขตในกรุงสยาม. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547. (ที่ระลึกวันคล้ายวันสถาปนาคณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ครบรอบ 55 ปี วันที่ 14 มิถุนายน 2547)

แดนทอง บริน. โทษประหารชีวิต. กรุงเทพฯ: หจก.มาสเตอร์เพรส, 2549. (ในสัมมนาระดับชาติ เรื่องการลงโทษประหารชีวิต จัดโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน เมื่อวันที่ 3-4 กรกฎาคม 2549).

ทองใบ ทองเปาค์. สิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพพื้นฐานของมนุษยชน 12 ข้อสิทธิของพลเมือง. เอกสารวิชาสิทธิมนุษยชน ในการอบรมโครงการวุฒิบัตร ครั้งที่ 8, 2530.

นิธิ เอียวศรีวงศ์ และ เกษียร เตชะพีระ. “ความมั่นคงของรัฐไทย ไม่ใช่แค่สภและเข่นฆ่า.” ใน มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน <<http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document/9736.html>>. 6 ธันวาคม 2548.

บงกช สัจจานันต์. “โทษประหารชีวิตในทัศนะของพระอาจารย์ผู้สอนที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

บรรหาร คำลา และ ศศิพรรณ พวงพันธ์. “การปฏิรูประบบโทษทางอาญาในประเทศไทย.” ใน การสัมมนาเรื่อง “การปฏิรูประบบโทษทางอาญาในประเทศไทย”, หน้า 35-40. (สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม 16 กรกฎาคม 2548).

พญาลีไทย. ไตรภูมิภคหรือไตรภูมิพระร่วง พระราชนิพนธ์พระมหาธรรมราชาที่ 1 พญาลีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2526. (ในการประชุมสัมมนาฉลอง 700 ปี ลายสือไทย เรื่องไตรภูมิพระร่วง).

พระไตรปิฎกภาคภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ 11. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2525.

พวงทอง ภวัครพันธุ์ และสุรัตน์ โหราชัยกุล. “วิเคราะห์ทัศนคติของคนไทยต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย.” ใน การสัมมนาวิชาการประจำปี 2548 เรื่อง “ผู้สังคมสมานฉันท์” (มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงแรงงาน และมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย วันที่ 26-27 พฤศจิกายน 2548).

ร่าง: ร.ต.อ.หญิงธัญญรัตน์ ทิวถนอม

พิพิธภัณฑราชภัณฑ์. “ประวัติการลงโทษของไทย.” <http://www.correct.go.th/demo/museum/museum2.html>. 8 มิถุนายน 2549.

ภูธร ภูมะธน. “การศึกษาเรื่องศาลพิเศษ (พ.ศ. 2476, 2478 และ 2481).” วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

เขวลักษณ์ ศรีเผด็จ. “ควรรยกเลิกโทษประหารชีวิตหรือไม่.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.

“รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๕/๒๔๗๗ สมัยวิสามัญ สมัยที่ 2 วันจันทร์ที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2477.” ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญา. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2477.

รุ่งธรรม สุจิธรรมรักษ์. “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องความมุ่งหมายของการลงโทษ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์. “อุปถัมภ์อำนาจนิยม และสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย.” <<http://www.rvsd.ac.th/jobs/law/article/artic4.html>>. 21 ตุลาคม 2548

วิศิษฐ์ เจนนานนท์. “โทษประหารชีวิต: ศึกษาวิธีการบังคับโทษด้วยการฉีดยาพิษกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน และ สหพันธ์สิทธิมนุษยชน. “โทษประหารชีวิตในประเทศไทย.”

ในสัมมนาระดับชาติเรื่องการลงโทษประหารชีวิต เมื่อวันที่ 3-4 กรกฎาคม 2549).

“สรุปผลการสัมมนาเรื่องไตรภูมิพระร่วง.” ใน โอกาสฉลอง 700 ปีลายสือไทย, กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2526.

สายชล สัตยานุรักษ์. “สองร้อยปีวัฒนธรรมไทย และความยุติธรรม.” ใน มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน <<http://www.midnightuniv.org/midarticle/newpage27.html>>. 5 ธันวาคม 2548.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ผลการดำเนินการที่สำคัญตามนโยบายรัฐบาล ปีที่ 2 รัฐบาล พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร (26 กุมภาพันธ์ 2545 – 26 กุมภาพันธ์ 2546). กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2546.

ร่าง: ร.ต.อ.หญิงรัชฎ์รัตน์ ทิวถนอม

“สิทธิมนุษยชน.” <http://www.nesdb.go.th/econsocial/social/attachment/3/data03_4.pdf>. 2006.

สุภัทรา ภูมิประภาส. “ปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย: 26 คำถาม "ยูเอ็น" ปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชนในไทย.” ใน มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน <<http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document9588.html>>. 4 ธันวาคม 2548.

องค์การนิรโทษกรรมสากล. “รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของโลก ปี 2549.” <http://www.ucl.or.th/AI_annual_report_2006_AsiaPacific_Thai_version.pdf>. 23 พฤษภาคม 2549.

Books

Amnesty International. When the State Kills... : The Death Penalty V. Human Rights. London: Amnesty International Publications, 1989.

Arendt, Hannah. On Violence. New York: Harcourt, Brace & World, Inc., 1969.

_____. “Reflections on Violence.” In Violence A Reader, pp. 19-34. Edited by Catherine Besteman. New York: Palgrave Macmillan, 2002.

Aristotle. Politics: Book I and II. Translated by Trevor J. Saunders. Oxford: Clarendon Press, 1995.

Appadurai, Arjun. Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1996.

Bittner, Egon, and Platt, Anthony. “The Right of the State to Punish.” In Contemporary Punishment: View, Explanations, and Justifications, pp. 24-30. Edited by Rudolph J. Gerber and Patrick D. McAnany. London: University of Notre Dame Press, 1972.

Cronin, Ciaran and De Greiff, Pablo. "Introduction: Normative Responses to Current Challenges of Global Governance." in Global Justice and Transnational Politics: Essays on the Moral and Political Challenges of Globalization, pp. 1-33. Edited by Pablo De Greiff and Ciaran Cronin. Cambridge: The MIT Press, 2002,

Dunleavy, Patrick, and O'Leary, Brendan. Theories of the State: The Politics of Liberal Democracy. London: Macmillan, 1987.

Elias, Norbert. The Civilizing Process. Translated by Edmund Jephcott. Oxford: Blackwell Publishers Ltd., 2000.

Fitzgerald, P. J. Criminal Law and Punishment. Oxford: The Clarendon Press, 1962.

Fletcher, Jonathan. Violence and Civilization: An Introduction to the Work of Norbert Elias. Cambridge: Polity Press, 1997.

Flew, Antony. "Definition of Punishment." In Contemporary Punishment: View, Explanations, and Justifications, pp. 31-35. Edited by Rudolph J. Gerber and Patrick D. McAnany. London: University of Notre Dame Press, 1972.

Foucault, Michel. Discipline and Punish: The Birth of the Prison. Translated by Alan Sheridan. London: Penguin Books, 1977.

_____. Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings 1972-1977. Edited by Collin Gordon. London: Harvester Wheatsheaf, 1980.

Galtung, Johan. Peace by Peaceful Means: Peace and Conflict, Development and Civilization. London: SAGA Publication, 1996.

Garland, David. Punishment and Modern Society: A Study in Social Theory. Oxford: Clarendon Press, 1991.

Grossman, Dave. On Killing: The Psychological Cost of Learning to Kill in War and Society. New York: Little, Brown and Company, 1995.

- Held, David. Political Theory and the Modern State. Stanford, California: Stanford University Press, 1989.
- Hobbes, Thomas. "Leviathan." In Princeton Readings in Political Thought, pp. 205-242. Edited by Mitchell Cohen and Nicole Farmon. Princeton: Princeton University Press, 1996.
- Hood, Roger. The Death Penalty: A Worldwide Perspective. New York: Oxford University Press, 2002.
- Jumbala, Prudhisana. Nation-building and Democratization in Thailand: A Political History. Bangkok: Social Research Institute of Chulalongkorn University, 1992.
- Keane, John. Reflections on Violence. New York: Verso, 1996.
- Knuttila, Murray, and Kubik, Wendee. State Theories: Classical, Global, and Feminist Perspectives. Canada: Hignell Printing Limited, 2000.
- Lacey, Nicola. State Punishment: Political Principle and Community Values. London: Routledge, 1988.
- Locke, John. Two Treatises of Government. Cambridge: Cambridge University Press, 1994.
- Macfarlane, L.J. Violence and the State. Great Britain: Thomas Nelson and Sons Ltd., 1974.
- Mannix, Daniel P. The History of Torture. London: New English Library, 1970.
- McCarthy, James B. Death Anxiety: The Loss of the Self. New York: Gardner Press, Inc., 1980.
- McMahan, Jeff. The Ethics of Killing: Problems at the Margins of Life. New York: Oxford University Press, 2002.
- Mill, John Stuart. "On Liberty." In Social and Political Philosophy: Readings from Plato

to Gandhi, pp. 302-341. Edited by John Somervill and Ronald E. Santoni. New York: Anchor Books Doubleday & Company, Inc., 1963.

Modelski, George. "Globalization." In The Global Transformations Reader: An Introduction to the Globalization Debate, pp. 55-59. Second Edition. Edited by David Held and Anthony McGrew. Cambridge: Polity Press, 2003.

Pope Pius XII. "Crime and Punishment." In Contemporary Punishment: View, Explanations, and Justifications, pp. 59-72. Edited by Rudolph J. Gerber and Patrick D. McAnany. London: University of Notre Dame Press, 1972.

Rotblat, Joseph. "Science and Civilization." In Dialogue of Civilizations: A New Peace Agenda for a New Millennium, pp.19-46. Edited by Majid Tehranian and David W. Chappell. New York: I.B.Tauris Publishers, 2002.

Rousseau, Jean Jacques. "Discourse on the Origin and Foundations of Inequality among Men." In Princeton Readings in Political Thought, pp. 293-313. Edited by Mitchell Cohen and Nicole Farmon. Princeton: Princeton University Press, 1996.

Sellin, Thorsten. The Penalty of Death. London: Sage Publications, Inc., 1982.

Samudavanija, Chai-Anan. Thailand: State-Building, Democracy and Globalization. Bangkok: Institute for Public Policy Studies (IPPS), 2002.

Tannenbaum, Donald G. and Schultz, David. Inventors of Ideas: An Introduction to Western Political Philosophy. New York: St. Martin's Press, 1998.

Tilly, Charles. "War Making and State Making as Organized Crime." In Violence A Reader, pp. 35-60. Edited by Catherine Besteman. New York: Palgrave Macmillan, 2002.

United Nations. Capital Punishment. New York: Department of Economic and Social Affairs, 1962.

Weber, Max. From Max Webber: Essays in Sociology. Translated and Edited by H. H. Gerth and C. Wright Mills. New York: Oxford University Press, 1958.

_____. "Politics as a Vocation." In Violence A Reader, pp. 13-18. Edited by Catherine Besteman. New York: Palgrave Macmillan, 2002.

Winichakul, Thongchai. Siam Mapped: A History of the Geo-Body of a Nation. Honolulu: University of Hawaii Press, 1994.

Wyatt, David K. Thailand: A Short History. Bangkok: Silkworm Books, 2002.

Articles

Cohen, Richard. "Goodbye, William!" The New York Review Vol. 1, No. 13 (14 August 2003): 16-18.

"Judge Delays Death Penalty; Cult Killer 'Too Fat to Be Executed'." Bangkok Post (20 October 2006)

Lester, David. "An International Study of Death Penalty." Peace Research Vol. 16, No. 1 (January 1984): 35-37.

Satha-Anand, Chaiwat. "The Trap of Violence." Bangkok Post (5 July 2005): Section 1, 10.

Winichakul, Thongchai. "The Quest for "Siwilai": A Geographical Discourse of Civilizational Thinking in the Late Nineteenth and Early Twentieth-Century Siam." The Journal of Asian Studies Vol. 59, No. 3 (August 2000): 528-549.

Other Materials

Amnesty International. "Abolitionist and Retentionist Countries: Abolitionist for all crimes: Countries whose laws do not provide for the death penalty for any crime." <<http://web.amnesty.org/web/web.nsf/print/deathpenalty-abolitionist1-eng>>. 19 April 2007.

ร่าง: ร.ต.อ.หญิงรัชฎ์รัตน์ ทิวถนอม

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. “Optional Protocol to the Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Regarding Treatment or Punishment.” <<http://193.194.138.190/html/menu2/6/cat/treaties/opcat.htm>>. 7 June 2006.

Satha-Anand, Chaiwat. “Fostering “Authoritarian Democracy” with Violence: The Effect Of Violent Solutions to Southern Violence in Thailand.” Paper prepared for The Empire Conference, National University of Singapore, September 23-24, 2004.